

Meltenes Research

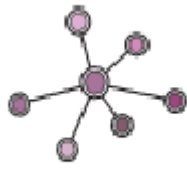

Groepswonen

Onderzoek naar het groepswonen voor ouderen in Noord-Nederland, over de locaties en de ervaringen en belevingen van de bewoners.

Groningen, 15 januari 2010

Meitenes Research

Hanzehogeschool Groningen

Groepswonen

Onderzoek naar het groepswonen voor ouderen in Noord-Nederland, over de locaties en de ervaringen en belevingen van de bewoners.

Groningen, 15 januari 2010

Bedrijf:

Hanzehogeschool Groningen
Instituut voor Bedrijfskunde
Opleiding Vastgoed & Makelaardij
Blok 3.2 Onderzoek

In opdracht van:

De heer F. van Genne, Lectoraat Vastgoed

Coach:

Mevrouw W. Wolf

Auteurs:

Carolin Klekamp
Elise Kooi
Martine Kuijer
Felicia van Leeuwen
Tjarda de Vries

Voorwoord

Voor u ligt het resultaat van een onderzoek naar groepswonen voor ouderen. Er is veel informatie over woongroepen te vinden, maar er is nog geen duidelijk overzicht samengesteld van waar die woongroepen zich bevinden en wat mensen beweegt om in die woongroep te gaan wonen (motieven). Daarnaast functioneert een woongroep niet altijd zoals verwacht. In dit onderzoeksrapport zijn de bestaande gegevens, over de locatie en de beleving, overzichtelijk in een onderzoeksrapport gezet.

Na een gesprek op 24 november 2009, met opdrachtgeefster J. Bouma zijn er enkele onduidelijkheden ontstaan over het onderzoeksonderwerp. Er is daarom een afspraak gemaakt met de heer Van Genne (lectoraat). Naar aanleiding van dit gesprek op 26 november 2009, is besloten het onderzoek te richten op de informatie die al bekend is over het onderwerp groepswonen.

Dit onderzoek is gedaan in opdracht van de Hanzehogeschool Groningen, opleiding Vastgoed & Makelaardij in blok 3.2 (Onderzoek) en in het bijzonder in opdracht van de heer F. Van Genne (Lector van het lectoraat vastgoed)

We waren nog niet zo bekend met het begrip groepswonen. Het was daarom interessant om het onderwerp nader te bestuderen om tot een eenduidig overzicht te komen van een aantal belangrijke onderwerpen binnen het groepswonen.

De hele projectgroep heeft zich georiënteerd op groepswonen voor ouderen. Voor het maken van het onderzoeksrapport heeft ieder groepslid een deelvraag op zich genomen. Ondanks de verdeling van de deelvragen, heeft iedereen wel goed zicht gehouden op de werkzaamheden van de overige groepsleden, zodat achteraf geen onduidelijkheden zijn ontstaan.

Wij willen mevrouw Wolf graag bedanken voor haar bijdrage aan de totstandkoming van dit onderzoeksrapport. Door haar vakkundige begeleiding hebben wij veel geleerd op het gebied van onderzoek.

Groep 5, VMV2K

Carolin Klekamp
Elise Kooi
Martine Kuijjer
Felicia van Leeuwen
Tjarda de Vries

Managementsamenvatting

In dit rapport wordt ingegaan op het onderwerp groepswonen voor ouderen (50 plussers) in Noord-Nederland. Onder groepswonen voor ouderen wordt alle vormen van wonen verstaan, waarbij meerdere huishoudens een of meer gemeenschappelijke ruimtes gebruiken en beheren, waarbij het lidmaatschap vrijwillig is en de groep zelf beslist over de toelating van nieuwe leden.¹ De focus van het onderzoek ligt op de locatie van de woongroepen, de ervaringen van bewoners in een woongroep en de criteria die worden gehandhaafd voor het selecteren van nieuwe bewoners. De gegevens van de woongroepen zijn weergegeven in een matrix. Hierbij is gelet op het aantal woningen in de woongroep, het aantal bewoners, de samenstelling, de ligging en de voorzieningen. Daarnaast is er ook een overzichtelijke adressenlijst van alle woongroepen in Noord-Nederland en deze zijn weer in een landkaart weergegeven.

Doelstelling en Probleemstelling

Naar aanleiding van onvoldoende overzicht in de bekendheid van woongroepen, is het doel van dit onderzoek, een inzicht te geven in de locatie en de ervaringen van woongroepen in Noord-Nederland. Hier vloeit de probleemstelling uit voort. Deze is als volgt geformuleerd:

Welke woongroepen voor ouderen zijn er in Noord-Nederland en hoe ervaren de bewoners het wonen in een woongroep?

Door zoveel mogelijk bestaande gegevens uit eerdere onderzoeken en andere bronnen te gebruiken, wordt deze doelstelling bereikt.

Onderzoeksmethode

Om antwoord te krijgen op de probleemstellingen is deze gesplitst in twee deelvragen. De eerste deelvraag luidt:

Welke woongroepen voor ouderen zijn er in Noord-Nederland?

Dit is een beschrijvende vraag, die op basis van secundaire gegevens wordt beantwoord. Het grootste deel bestaat uit bureauonderzoek, met behulp van de website van de Landelijke Vereniging Groepswonen van Ouderen, Federatie Gemeenschappelijk Wonen, Omslag, Woonkracht en Googlemaps. De uitkomst van dit bureauonderzoek resulteert in een adressenlijst, een landkaart met de verwerkte adressen en een matrix die overzicht geeft van de samenstelling van de woongroepen en de belangrijkste kenmerken van de locatie.

De tweede deelvraag luidt:

Wat zijn de ervaringen van bewoners in een woongroep?

Dit is een verklarende deelvraag, die aan de hand van bureauonderzoek behandeld wordt. Hiervoor worden kwalitatieve gegevens gebruikt, zoals het onderzoek van Gemeenschappelijk wonen op leeftijd, groepswonen van ouderen en een verkennend onderzoek naar groepswonen. De uitkomst van deze deelvraag resulteert in een verslag van ervaringen van bewoners in woongroepen en selectiecriteria die gehandhaafd worden door woongroepen. Om ontbrekende informatie toe te voegen aan het onderzoek, is er een enquête gemaakt die nog afgenomen moet worden. Deze enquête kunt u terugvinden in bijlage 3 van dit rapport.

Resultaten

De adressenlijst, die het resultaat is van de eerste deelvraag is, is te vinden in de bijlagen. Uit de matrix blijkt het volgende: er zijn 39 alleenstaande mannen tegenover 234 alleenstaande vrouwen. Qua ligging is te constateren dat 28% van de onderzochte woongroepen landelijk zijn gelegen. De overige 72% heeft een stedelijke ligging, maar bevinden zich vaak aan de rand van hun stad of dorp. Voorzieningen als supermarkt, huisarts en openbaar vervoer liggen vaak binnen een kilometer van de woongroep.

---

¹ FGW, geraadpleegd 5 januari 2010 van <http://www.gemeenschappelijkwonen.nl/?choice=4>

Ervaringen van ouderen in een woongroep

Het aantal ouderen in Nederland groeit snel. Op dit moment wonen er ongeveer 4,3 miljoen mensen van 50 tot 75 jaar in Nederland². Over 25 jaar zullen er 6 miljoen mensen van 55 jaar en ouder in Nederland wonen.³ De ouderen van nu blijven steeds langer gezond, zelfstandig en vitaal, waardoor zij op hoge leeftijd een actieve levensstijl hebben. Op dit groeiende aantal (zelfstandige) ouderen moet worden ingespeeld. Groepswonen is een vorm van wonen waarbij kan worden voldaan aan de eisen en wensen van de eigentijdse oudere op het gebied van wonen. Toch wordt er niet zomaar voor het wonen in een woongroep gekozen. Het is een weloverwogen keuze waar verschillende motieven aan ten grondslag liggen:

- Dreigend isolement voorkomen;
- Zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen;
- Zo lang mogelijk actief blijven;
- Behoeftte aan een gevoel van geborgenheid en veiligheid;
- Mogelijkheden voor zorg (door middel van burenhulp);
- Gezelschap, vriendschap, actief sociaal leven;
- Praktisch voordeel (overige bewoners kunnen bijvoorbeeld op je woning letten wanneer je op vakantie bent);
- Financieel voordeel (door samen te wonen en ruimtes te delen, leef je goedkoper)
- Spiritueel motief (gericht zijn op het bewustwordingsproces)
- Ecologisch motief (voor duurzame ontwikkeling en milieubescherming)

Bij de positieve ervaringen komt naar voren dat de bewoners veel waarde hechten aan saamhorigheid, geborgenheid en gezelligheid. Daarnaast ervaren ze de burenhulp en mantelzorg ook als erg positief. Qua leefomgeving zijn bewoners erg blij met de grote ruimtes en de ideale inrichting.

In het doen van verplichte klusjes hebben bewoners vaak geen zin. Daarom wordt dit vaak als negatieve ervaring gezien. Ook gebrek aan enthousiasme en participatie in de groep worden als negatief ervaren. Daarnaast wordt het gebruik van alcohol, drank, het houden van huisdieren en lawaai als storend en irritatiewekkend genoemd. De negatieve ervaringen wat betreft de leefomgeving zijn: gebrek aan ruimte, indeling van het pand, het gebrek aan parkeergelegenheden en een lift.

In het hoofdstuk selectiecriteria komt naar voren, dat het lastig is om een nieuwe geschikte bewoner te vinden. Er wordt door de huidige bewoners op veel zaken gelet, namelijk: leeftijd, zelfredzaamheid, persoonlijke klik, deelname aan activiteiten, bereidheid tot het leveren van werkzaamheden, bereidheid tot mantelzorg. Ook vanuit de kant van de nieuwe bewoner wordt op een aantal dingen gelet, namelijk: de huurprijs, de sfeer van de woongroep, de vereiste zelfredzaamheid en hoeveel zorgplicht die hij moet dragen.

Dit onderzoek naar groepswonen voor ouderen is nog niet afgerond. De resultaten die uit het bureauonderzoek naar voren zijn gekomen, over voornamelijk de ervaringen van bewoners, zijn nog niet specifiek genoeg. Naar aanleiding van de resultaten uit dit onderzoek is een enquête opgesteld die ervoor moet zorgen dat er naast een verbreding op groepswonen ook een verdieping op het onderwerp wordt gedaan. De enquête moet in een vervolgonderzoek worden afgenomen.

Er is bekend geworden waar woongroepen voor ouderen in Noord-Nederland zijn gevestigd en welke voorzieningen er in de buurt van deze woongroepen aanwezig zijn. Daarnaast zijn de ervaringen van ouderen in een woongroep zo goed mogelijk in kaart gebracht. De ervaringen moeten in een vervolgonderzoek door middel van de opgestelde enquête gespecificeerd worden, waardoor men nog beter inzicht kan krijgen in ervaringen van bewoners per woongroep.

---

² Nationale woonenquête 50+(2006).In opdracht van: AM, VROM, Bouwfonds, Seniorenstad.

³ Ministerie van VROM, <http://www.minvws.nl/dossiers/ouderen/default.asp>, geraadpleegd op 15 december 2009.

Inhoudsopgave

	Inleiding.....	7
1.	De opdrachtgever	9
	1.1 Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling 'NoorderRuimte'.....	9
	1.2 Lectoraat Vastgoed.....	9
2.	Groepswonen voor ouderen	11
	2.1 Wat is groepswonen?.....	11
	2.2 Welke beweegreden hebben ouderen om in een woongroep te gaan wonen?.....	11
	2.3 Hoe ervaren ouderen het leven in een woongroep?.....	12
	2.4 Afbakening onderzoeksonderwerp.....	13
	2.5 Verwachtingen.....	13
3.	De probleemstelling	14
	3.1 Opbouw probleemstelling.....	14
	3.2 Eerste deelvraag.....	14
	3.3 Tweede deelvraag.....	15
4.	Resultaten	17
	4.1 Welke woongroepen zijn er in Noord-Nederland?.....	17
	4.2 Wat zegt de locatie over de woongroep?.....	17
	4.3 Motieven voor groepswonen.....	18
	4.3.1 Demografie.....	18
	4.3.2 Groepswonen vanuit de overheid.....	19
	4.3.3 Groepswonen door ouderen.....	19
	4.3.4 De motieven.....	21
	4.4 Hoe ervaren ouderen het leven in en woongroep?.....	22
	4.5 Waar worden nieuwe bewoners op geselecteerd?.....	24
5.	Tussentijdse conclusie en aanbeveling	26
6.	Literatuurlijst	28
	Bijlage 1 Adressenlijst woongroepen in Noord-Nederland.....	29
	Bijlage 2 Woongroepen uit Noord-Nederland.....	35
	Bijlage 3 Enquête.....	38
	Bijlage 4 Verantwoording enquête.....	41

Inleiding

De plaats van ouderen in de maatschappij is de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Veranderingen in opvattingen over ouderen hebben ervoor gezorgd dat er vanuit ouderen zelf en vanuit de overheid een toenemende belangstelling is ontstaan voor het begrip “groepswonen voor ouderen”.

Mensen worden steeds ouder en blijven langer gezond, waardoor men ook langer actief blijft. Ouderen zoeken dan ook steeds vaker naar een vorm van wonen waarbij zelfstandigheid, privacy en vrijheid gecombineerd kunnen worden met veiligheid, vriendschap en de zorg voor anderen. Deze wensen kunnen worden gerealiseerd bij groepswonen. Het leven in een woongroep is geen nieuw verschijnsel, maar de basis is wel veranderd. Deze basis is nu zakelijker, privacy wordt erg belangrijk gevonden en de bewoners zijn ouder.

Omdat groepswonen geen nieuw verschijnsel is, is er al veel informatie over woongroepen te vinden. Er zijn onderzoeken gedaan naar groepswonen en op internet zijn veel websites te vinden van woongroepen. Daarnaast is er een vereniging opgericht die zich bezighoudt met groepswonen voor ouderen, de landelijke vereniging groepswonen van ouderen (LVGO). Het doel van de LVGO is het bevorderen en ondersteunen van het groepswonen van ouderen op basis van zelfbeschikking en zelfwerkzaamheid. De LVGO en de landelijke vereniging centraal wonen (LVCW) werken samen bij de Federatie Gemeenschappelijk Wonen (FGW). Het doel van de FGW is de mogelijkheden voor nieuwe en bestaande vormen van gemeenschappelijk wonen te vergroten en daarmee een bijdrage te leveren aan het welzijn van mensen in de samenleving. De website van de FGW geeft veel informatie over bestaande woongroepen. Toch ontbreekt een *duidelijk overzicht* van de beschikbare informatie over woongroepen.

Op verzoek van het lectoraat Vastgoed van de Hanzehogeschool Groningen, is er een onderzoek uitgevoerd naar groepswonen voor ouderen. Onder ouderen worden mensen verstaan van 50 jaar en ouder. Zij hebben verschillende motieven om in een woongroep te gaan wonen. Ouderen zijn bijvoorbeeld vaak bang voor eenzaamheid of willen niet in een bejaardentehuis terechtkomen. Toch moet er goed nagedacht worden over de verschillende woongroepen die er zijn en het functioneren van die woongroepen. Vanwege verschillende interesses en meningen functioneert de woongroep niet altijd naar behoren.

Het onderzoek heeft betrekking op de beleving van mensen die in een woongroep wonen. Daarnaast zal onderzocht worden waar de woongroepen voor ouderen zich in Noord-Nederland bevinden. Om te voldoen aan het verzoek van het lectoraat Vastgoed, zal er in het onderzoek antwoord worden gegeven op de volgende vraag:

Welke woongroepen voor ouderen zijn er in Noord-Nederland en welke belevingen hebben de bewoners van deze woongroepen?

Het doel van dit onderzoek is een duidelijk overzicht, door middel van een landkaart en een matrix met belangrijke gegevens over de woongroepen, te krijgen in de bestaande gegevens over woongroepen voor ouderen in Noord-Nederland en de ervaringen van deze ouderen. Dit onderzoek zal echter niet worden afgerond, doordat er veel vragen onbeantwoord blijven. Door zoveel mogelijk gegevens uit eerdere onderzoeken in één rapport te verwerken, zal vervolgonderzoek door middel van dit onderzoek worden vereenvoudigd. Daarbij zal de opgestelde enquête voor dit vervolgonderzoek goed te gebruiken zijn. Deze enquête bevat vragen over de beleving, op sociaal en fysiek vlak, van de bewoners van de woongroepen.

Om een goed beeld te krijgen van de opdrachtgever, zal er in het volgende hoofdstuk een beschrijving worden gegeven van het lectoraat Vastgoed. Hierin wordt verteld waar de opdrachtgever zich mee bezig houdt en wat de relatie is tussen de opdrachtgever en het onderzoek. Vervolgens zal er dieper op het begrip groepswonen in worden gegaan. Het is namelijk er belangrijk

om een goed beeld te krijgen van onderzoeksobject. Zo zal worden uitgelegd wat groepswonen voor ouderen inhoudt en er wordt een afbakening van het object gegeven. Daarnaast zijn mogelijke verwachtingen over de uitkomst van het onderzoek geformuleerd.

Bij een goed onderzoek hoort natuurlijk een goede onderzoeksmethode. Dit is zeer essentieel voor het verloop en het tot een goed einde brengen van het onderzoek. U kunt daarom in hoofdstuk 3 deze methode duidelijk inzien. Hierin worden de probleemstelling en de deelvragen nader toegelicht en duidelijk uitgewerkt.

Hetgeen dat in de vorige hoofdstukken is besproken is van groot belang voordat er met het onderzoek wordt begonnen. Door dit duidelijk uit te werken, kan er met een goed onderzoek van start worden gegaan.

Nadat het onderzoek is afgenomen, worden er resultaten bekend. Deze resultaten zijn weergegeven in hoofdstuk vier. Er is eerst beschreven waar de woongroepen voor ouderen zich in Noord-Nederland bevinden en wat de locatie over de woongroep zegt. De resultaten zijn verwerkt in een landkaart en een lijst met alle woongroepen uit Noord-Nederland. Deze resultaten zijn in de bijlage terug te vinden. Daarna komen de ervaringen van de bewoners van een woongroep aan de orde. Hierbij worden de motieven voor ouderen om in een woongroep te gaan wonen en de selectiecriteria van nieuwe bewoners uitgewerkt. Op basis van de gevonden informatie, is hieruit een enquête gekomen. Deze enquête en de verantwoording van de vragen en antwoorden in deze enquête kunt u ook in de bijlagen terugvinden.

De conclusie en aanbevelingen sluiten vervolgens dit vooronderzoek af. De aanbevelingen die worden gedaan, zullen een goed advies zijn voor de onderzoekers van het vervolgonderzoek. Zij kunnen deze gebruiken om het vervolgonderzoek in goede banen te leiden en voor een goed eindresultaat te komen.

1. De opdrachtgever

Hanzehogeschool Groningen heeft de grootste vastgoedopleiding van Nederland. Zij heeft daarom ook als enige een lectoraat vastgoed. Het lectoraat is onderdeel van het Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling 'NoorderRuimte' ook van de Hanzehogeschool Groningen.

1.1 Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling 'NoorderRuimte'

Het Kenniscentrum wil een bijdrage leveren aan de kennis over gebiedsontwikkeling in het Noorden. Hierbij wordt de hulp ingezet van studenten, leraren, lectoren en professionals uit het werkveld. Er wordt vooral gekeken naar onduidelijkheden op het gebied van wonen, natuurontwikkeling, recreatie, infrastructuur of waterberging. Het gaat hier bijvoorbeeld om nieuwe en duurzame concepten, waardoor de kwaliteiten van het mooie Noorden kunnen versterken.

Bij het Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling 'NoorderRuimte' zijn verschillende lectoraten gebundeld. Elk lectoraat verzamelt haar eigen professionals. Deze doen onderzoek rond interessante, actuele thema's. Samen met studenten, docentonderzoekers, lectoren en partijen uit het werkveld worden de projecten uitgevoerd.⁴

Door middel van de samenwerking van de Hanzehogeschool met het Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling 'NoorderRuimte' wordt de kloof tussen het bedrijfsleven en de opleiding kleiner. Zo zal er een goede doorstroom zijn van studenten naar de arbeidsmarkt. Daarnaast heeft het bedrijfsleven ook profijt van de kennis die uit de opleiding naar voren komt.

1.2 Lectoraat Vastgoed

"Het is vast-goed, maar het kan zeker beter"

Vastgoed is een breed begrip. Het gaat om de gebouwen en 'vaste goederen' om ons heen. Vastgoed richt zich vooral op de waarde en economische kant van deze bouwwerken. De waarde wordt o.a. bepaald door het object zelf, de omgeving, de koper en/of huurder en zeggenschap en management. Door meer te weten over deze waarde, wordt het mogelijk om het vastgoed beter te kunnen laten presteren. Kennis over de waarde die gebruikers aan vastgoed toekennen, kan worden gebruikt voor de ontwikkeling van nieuwe concepten die beter op de behoeftes en wensen aansluiten en marktgericht zijn. Hierdoor wordt er meer waarde voor deze concepten gecreëerd.

Vanaf 1 september 2004 is de heer Frank van Genne lector Vastgoed. Met veel praktijkervaring heeft hij een goede kijk op de waarde van vastgoed voor de eindgebruiker. Hij heeft de leiding over het lectoraat en de kenniskring. Samen met studenten en docenten worden onderzoeken verricht bij bedrijven en instellingen.⁵

Het verkrijgen van de benodigde kennis voor deze onderzoeken gebeurt door middel van praktijkgericht onderzoek. De lectoren willen hiermee de opleiding en de praktijk dichter bij elkaar brengen. De resultaten zijn ten eerste voor het nut van het bedrijf. Daarnaast worden binnen het

---

⁴ Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling Noorderruimte, geraadpleegd 6 januari 2010, 13.11, via <http://www.hanze.nl/home/Onderzoek/Kennisportal/Kenniscentra/Kenniscentrum+Gebiedsontwikkeling+NoorderRuimte/Introductie/>

⁵ Frank van Genne, geraadpleegd 6 januari 2010, 13.54, via <http://www.hanze.nl/home/Schools/Instituut+voor+Bedrijfskunde/Lectoraten/Lectoraat+Vastgoed/Lector+Vastgoed.htm>

lectoraat de resultaten van verschillende onderzoeken met elkaar in verband gebracht en samengevoegd.⁶

Er is al veel informatie over groepswonen te vinden. Het is echter moeilijk om een duidelijk beeld te krijgen van deze informatie. Omdat het lectoraat zoals hierboven gezegd resultaten wil vergelijken en samenvoegen, wil het graag een duidelijk overzicht van de reeds beschikbare informatie. Dit overzicht zal bestaan uit landkaart en een matrix waarin een aantal belangrijke aspecten van de woongroepen worden behandeld. Dit is erg belangrijk, omdat het lectoraat vaak te horen krijgt dat de mensen die in een woongroep wonen niet altijd enthousiast zijn hierover en zij andere verwachtingen hadden bij het wonen in een woongroep.

Door de gegevens en de plaats van woongroepen duidelijk in een landkaart en matrix weer te geven, zal voor het lectoraat Vastgoed veel onduidelijkheid weggenomen worden. Daarnaast zal het makkelijker worden om de resultaten met andere onderzoeken in verband te brengen en samen te voegen.

Naar aanleiding van voorgaande onderzoeken is daarnaast gebleken dat de bewoners van woongroepen nog wel eens klagen over het wonen in een woongroep. Hierbij gaat het vooral om het contact en de relatie tussen bewoners en de woonomgeving. Echter is er niet duidelijk wat hier precies tekortschiet waardoor de klachten ontstaan. Door middel van uitgebreid bureauonderzoek is hier nog geen duidelijk antwoord op gevonden. Daarom is er een enquête opgesteld. Deze enquête zal niet worden afgenomen, maar voor vervolgonderzoek worden klaargemaakt. De resultaten van deze enquête zullen concrete cijfers geven over de ervaring van de bewoners van de woongroep met betrekking tot de sociale en fysieke omgeving.

---

⁶ Lectoraat vastgoed, geraadpleegd 6 januari 2010, 11.59, via <http://www.hanze.nl/home/Schools/Instituut+voor+Bedrijfskunde/Lectoraten/Lectoraat+Vastgoed/Focus+van+VastgoedBeter.htm>

2. Groepswonen voor ouderen

2.1 Wat is groepswonen?

Voordat er een onderzoek wordt verricht naar groepswonen, moet er vanuit één betekenis naar dit onderwerp gekeken worden.

Onder gemeenschappelijk wonen⁷ verstaat de FGW (federatie gemeenschappelijk wonen) alle vormen van wonen waarbij meerdere huishoudens een of meer gemeenschappelijk ruimtes gebruiken en beheren, waarbij het lidmaatschap vrijwillig is en de groep zelf beslist over de toelating van nieuwe leden.

Binnen de LVGO⁸ (Landelijke Vereniging Groepswonen van Ouderen) wordt onder groepswonen van ouderen verstaan: “het op basis van zelfbeschikking en zelfredzaamheid wonen in groepsverband van ouderen”.

Uit een recent onderzoek naar groepswonen (onder ouderen) is gebleken dat bovenstaande definitie goed overeenkomt met de kenmerken van een woongroep⁹:

- Enkele mensen sluiten zich aan bij een groep, wat inhoudt dat er bereidheid is tot gezamenlijke activiteiten en wederzijdse hulp;
- De bewoners vormen samen een vereniging, waarvan de leden in gezamenlijk overleg beslissingen nemen en zelf bepalen wie als nieuwe bewoner wordt toegelaten;
- Het gaat om een project van zelfstandige woningen met minimaal één gemeenschappelijke ruimte, waarbij de bewoners betrokken zijn (geweest) bij de realisatie ervan.

2.2 Welke beweegredenen hebben ouderen om in een woongroep te gaan wonen?

Als mensen in een woongroep willen gaan wonen, denken ze hier vaak eerst een lange tijd over na. Deze vorm van wonen is namelijk niet voor iedereen geschikt en ouderen hebben vaak duidelijke beweegredenen om in een woongroep te gaan wonen. Uit onderzoek² naar groepswonen voor ouderen in opdracht van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat er verschillende (hoofd)motieven zijn om in een woongroep te gaan wonen: het sociale motief, het economisch motief, het spirituele motief, het ecologisch motief en het veiligheidsmotief.

Er zijn woongroepen waar mensen van verschillende leeftijden wonen, variërend van 0 tot 100 jaar. Toch zijn het vaak ouderen die ervoor kiezen in een woongroep te gaan wonen. De plaats van ouderen in de maatschappij is de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Maatschappelijke veranderingen en veranderingen in opvattingen over ouderen hebben ervoor gezorgd dat er vanuit ouderen zelf en vanuit de overheid een toenemende belangstelling is ontstaan voor het begrip “groepswonen voor ouderen”.

Vooraf ouderen kiezen er dus steeds vaker voor om te gaan wonen in een woongroep. Dit heeft vooral te maken met levensfase waarin mensen vanaf ongeveer 50 jaar in terechtkomen. Vooral in deze toenemende groep ouderen is er vaak behoefte aan een nieuwe zelfstandige woonsituatie.¹⁰ Nadat bijvoorbeeld de kinderen uit huis gaan, men gaat met pensioen of de partner overlijdt, zoeken ouderen vaak een woonvorm waar meer contactmogelijkheden liggen dan in hun

⁷ FGW, geraadpleegd 14 november 2009 van <http://www.gemeenschappelijkwonen.nl/?choice=4>,

⁸ LVGO.(1989). *Vrijheid, zelfstandigheid en vriendschap, groepswonen van ouderen*. Amsterdam: drukkerij Pal

⁹ Onderzoek naar Groepswonen voor ouderen in opdracht van Koning Boudewijnstichting, geraadpleegd op 15 november 2009 van

<http://www.vlaamsparlement.be/vp/informatie/pi/portalen/welzijn/groepswonenouderen.pdf>

¹⁰ Jansen, H. Stavenuiter, M. e.a. (2008). *Gemeenschappelijk wonen op leeftijd*. Geraadpleegd op 16 november 2009, http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf

reguliere woonomgeving. Deze veranderingen kunnen aanleiding zijn voor de keuze om te gaan wonen in een woongroep.

Uit onderzoek dat is gedaan door het instituut voor toegepaste sociale wetenschappen Nijmegen naar groepswonen van ouderen, zijn ook een aantal motieven¹¹ te noemen. Hier worden met name het voorkomen van eenzaamheid en isolement genoemd.

Naast vooral sociale motieven, kiezen ouderen er ook steeds vaker voor om vanuit het spirituele motief in een woongroep te gaan wonen. Men houdt zich bezig met het pure bewustzijn. Er wordt een relatie gelegd tussen wat gedacht, gevoeld, geweten en ervaren wordt ofwel men houdt zich bezig met het bewustwordingsproces.¹²

Deze mensen willen het dagelijks leven met elkaar delen door bijvoorbeeld samen boodschappen te gaan doen en elkaar ondersteuning te geven waar dat nodig is. Zij halen voordeel uit bestaande kennis, vaardigheden en levenservaringen. Door goed naar de medemensen te luisteren kan men gemakkelijker ontdekken, wat men zelf wil en wat juist niet¹³. Dit betekent dat men weer meer zelfkennis op kan doen in een andere omgeving.

Er zijn verschillende vormen van ouderenhuisvesting, zoals woon-zorgcomplexen en bejaardentehuizen, maar waarom kiezen veel ouderen bewust voor het leven in een woongroep? Het is dus onder andere van belang om onderzoek te gaan doen naar motieven van ouderen om in een woongroep te gaan wonen, om een duidelijk beeld te krijgen van "groepswonen". Er zijn immers verschillende woongroepen, met verschillende mensen, met verschillende motieven en behoeften.

2.3 Hoe ervaren ouderen het leven in een woongroep?

Met het oog op de motieven die ouderen hebben om in een groep te gaan wonen, kan het wel eens tegenvallen als men eenmaal in een woongroep woont. Er kunnen bijvoorbeeld spanningen binnen een woongroep optreden. Deze spanningen hebben vaak te maken met de tegenstellingen die in een groep kunnen ontstaan op het gebied van eigen mening en groepsbesluit, je eigen gang gaan en je aanpassen aan de rest en tussen onverdraagzaamheid en tolerantie.

Wanneer iemand bijvoorbeeld vanuit het sociale motief naar een woongroep is verhuisd en er vinden nauwelijks gezamenlijke activiteiten plaats, kan dit voor teleurstellingen zorgen. Dit is ook een van de redenen waarom er vaak een lange procedure van voorbereiding aan vooraf gaat, voordat iemand daadwerkelijk in de groep gaat wonen. Er wordt een weloverwogen keuze gemaakt naar aanleiding van gesprekken met de huidige bewoners, "proef" wonen, overwegingen en dergelijke.

De groep bepaalt zelf hoe zij het functioneren van de woongroep in willen vullen en welke woonwensen zij willen realiseren. Woongroepen hebben de begrippen zelfstandigheid en zelfwerkzaamheid gekoppeld aan saamhorigheid, maar elke woongroep heeft een eigen karakter.

De SEV (Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting) en het ministerie van VROM hebben een aantal ouderen het onderwerp groepswonen voorgelegd.¹⁴ (Deze ouderen woonden nog niet in een woongroep) Hieruit bleek dat veel ouderen een negatief beeld hebben van het wonen samen met andere leeftijdsgenoten. Daar staat tegenover dat de meerderheid van de ondervraagden het wel ziet zitten met/tussen alle leeftijden te wonen.

Het is daarom ook belangrijk, naast de motieven voor groepswonen, ook het functioneren van woongroepen te onderzoeken. Hierbij komt ook het selecteren van nieuwe bewoners aan de orde.

---

¹¹ Peeters, J. Woldringh, C. (1989). Groepswonen van ouderen. Nijmegen: instituut voor toegepaste sociale wetenschappen.

¹² Spiritualiteit, <http://www.centrenewdimensions.nl/PDF/Li>, geraadpleegd op 8 december 2009

¹³ Bienemann, M., & Mijland, E., & Reekers, M., & Spijkerman, R. (2008). Ik ga voor een betere wereld. Utrecht: Spectrum

¹⁴ Stavenuiter, M. Dongen, van D. (2008). Gemeenschappelijk wonen een literatuurstudie. Geraadpleegd op 18 november 2009, http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen_literatuurstudie_3614.pdf

Door de motieven, selectiecriteria en ervaringen te onderzoeken, ontstaat een overzichtelijk beeld van de beleving die ouderen hebben binnen woongroepen.

2.4 Afbakening onderzoeksonderwerp

Er is gebleken dat het meestal ouderen zijn, die kiezen voor het wonen in een woongroep. Daarom wordt het onderzoeksonderwerp groeps wonen beperkt tot *woongroepen voor ouderen in Noord-Nederland*. Onder ouderen wordt verstaan: mensen van 50 jaar en ouder en met Noord-Nederland worden Drenthe, Friesland en Groningen verstaan. Er is gekozen voor Noord-Nederland, omdat een onderzoek naar woongroepen in Nederland te breed is.

In de tweede deelvraag wordt gevraagd, hoe bewoners het wonen in een woongroep ervaren. Deze ervaringen worden onderverdeeld in fysieke en sociale ervaringen. Met 'sociale ervaringen' worden de ervaringen betreft de relatie tussen bewoners bedoeld en met 'fysieke ervaringen' worden de ervaringen wat betreft de leefomgeving van bewoners bedoeld.

2.5 Verwachtingen

Naar aanleiding van de oriëntatie is er al veel bekend over groeps wonen. Er is genoeg informatie te vinden, dus met beantwoording op de vraag 'Welke woongroepen zijn er in Noord-Nederland?' worden geen moeilijkheden verwacht. Verder verwachten we de volgende antwoorden bij de volgende vragen.

Wat zegt de locatie over de woongroep?

Er wordt verwacht dat de ligging van de woongroep te maken heeft met de visie van de woongroep.

Waarom gaan ouderen in een woongroep wonen?

Waarschijnlijk omdat deze groep mensen zich sneller alleen voelen. Ouderen willen zo lang mogelijk actief blijven. Het wonen in een groep voelt veiliger. In een woongroep kun je bouwen op je burens.

Hoe ervaren ouderen het leven in een woongroep?

Er worden goede ervaringen verwacht. Toch zullen er strubbelingen zijn onder de bewoners, omdat de bewoners continu met elkaar zijn. Wat betreft de woonruimte en leefomgeving van de bewoners worden is de verwachting positief, want bewoner maken zelf de keuze voor een bepaalde woongroep in een bepaalde omgeving.

Waar worden nieuwe bewoners op geselecteerd?

Leeftijd, zelfredzaamheid, geslacht, betrokkenheid en visie.

3. De probleemstelling

3.1 Opbouw probleemstelling

De probleemstelling die tijdens het onderzoek centraal staat luidt als volgt:

Welke woongroepen voor ouderen zijn er in Noord- Nederland en hoe ervaren de bewoners het wonen in een woongroep?

De probleemstelling betreft een beschrijvende vraag. Een beschrijvende vraag wordt gesteld om een onderwerp te verkennen en het onderwerp in kaart te brengen. Om de probleemstelling te kunnen beantwoorden zijn er deelvragen opgesteld. Deze deelvragen vloeien beiden voort uit de probleemstelling:

- *Welke woongroepen zijn er voor ouderen in Noord- Nederland?*
- *Wat zijn de verwachtingen en ervaringen van bewoners in een woongroep?*

De deelvragen zijn ieder weer opgesplitst in onderzoeksvragen, deze luiden als volgt:

- *Wat zegt de locatie over de woongroep zelf?*
- *Wat voor voorzieningen zijn er in de buurt van de woongroep te vinden?*
- *Wat zijn de motieven van ouderen om in een woongroep te gaan?*
- *Wat zijn de ervaringen van de bewoners die leven in een woongroep?*

Het gebruik van onderzoeksvragen zorgt ervoor dat het onderwerp zo overzichtelijk en gestructureerd mogelijk wordt uitgevoerd met als eindresultaat een goede beantwoording van de probleemstelling.

3.2 De eerste deelvraag

Welke woongroepen voor ouderen zijn er in Noord- Nederland?

Door beantwoording van deze deelvraag wordt duidelijk, waar woongroepen zich bevinden in Noord-Nederland. Dit gebeurt aan de hand van plaatsnamen en adressen. Daarnaast worden er een aantal extra gegevens verstrekt als inwonersaantallen en voorzieningen in de omgeving. Met deze extra gegevens zullen geen antwoorden worden gegeven op de deelvraag, maar zullen een duidelijker beeld geven van de omgeving van de woongroep.

Onderzoeksontwerp

Voor het opstellen van een lijst, die een overzicht zal bieden van de woongroepen van ouderen, is er gebruik gemaakt van bureauonderzoek. De lijst is gebaseerd op secundaire gegevens, er hoefde geen nieuwe informatie verzameld te worden. Er is uitgebreid naar woongroepen gezocht op internet. Verschillende sites zijn geraadpleegd om alle woongroepen met adressen en andere belangrijke kenmerken in Noord – Nederland te vinden. Via Googlemaps zijn alle woongroepen in een landkaart geplaatst. Daarnaast is er een matrix opgesteld waarin het aantal woningen, de ligging van de woongroep, de afstand tot de voorzieningen, de bewonersaantallen en de samenstelling van de woongroep is opgesteld.

Vraagtype

De eerste deelvraag betreft een beschrijvende vraag. Een kenmerk van een beschrijvende vraag is dat het onderwerp in kaart wordt gebracht. In dit geval zal precies bekend worden, in welke plaatsen van Noord-Nederland de woongroepen gevestigd zijn. Niet alleen de plaatsen zijn bij deze deelvraag gezocht. Ook de adressen zijn voor dit vooronderzoek en vervolgonderzoek van groot belang. Daarnaast zijn ook de afstanden tot de omliggende voorzieningen zoals artsen, supermarkten, bushaltes en ziekenhuizen zijn gegeven als extra gegeven.

Verwerking gegevens

De resultaten van het onderzoek zijn verwerkt in een landkaart van Noord-Nederland. De landkaart geeft een overzichtelijk beeld over de plaatsen waar de woongroepen in Noord-Nederland gevestigd zijn. Hiermee kan er een duidelijk worden bekeken waar zich de verschillende woongroepen bevinden. Daarnaast zijn de resultaten in een matrix verwerkt. Hierin is duidelijk te zien hoeveel woningen en leden iedere woongroep telt, de voorzieningen in de nabije omgeving te vinden zijn en of de woongroep in een landelijke of stedelijke omgeving ligt.

3.3 De tweede deelvraag

De tweede deelvraag kan goed worden beantwoord aan de hand van een enquête. Dit onderzoek is echter niet afgerond en er is dus geen enquête worden afgenomen.

Wat zijn de ervaringen van bewoners in een woongroep?

Bij deze deelvraag zal er worden onderzocht hoe de bewoners van de woongroep het leven in een woongroep ervaren. Aangezien hier sprake is van een vooronderzoek is het lastig om nu al antwoord te geven op deze deelvraag. Met de gevonden informatie over ervaringen van bewoners is een enquête opgesteld. Deze enquête kan door een vervolggroep worden afgenomen.

Onderzoeksontwerp

De informatie wordt gezocht aan de hand van bureau- en literatuuronderzoek. Er is gezocht op internet naar eerder uitgevoerde onderzoeken, waarin de ervaringen van bewoners van woongroepen voor ouderen naar voren kwamen. Het onderzoek 'gemeenschappelijk wonen op leeftijd' dat is uitgevoerd door Verwey- Jonkers, is een belangrijke bron die wij hebben gebruikt. Dit onderzoek is gefinancierd door Ministerie van VWS, het Ministerie van VROM en Stichting Sluyterman van Loo. Doordat de minister dit onderzoek van belang achtte en er veel nuttige informatie in de bron staat, hebben wij dit onderzoek vaak geraadpleegd.

Kwantitatief onderzoek

Er wordt bij het beantwoorden van deze deelvraag niet gedaan aan kwantitatief/kwalitatief onderzoek. Er is alleen sprake van bureauonderzoek. Hierbij is geen sprake van kwantitatief of kwalitatief onderzoek. De volgende groep die met de opgestelde enquête door gaat, zal kwantitatief onderzoek verrichten. De resultaten die zijn zullen vinden, zijn uit te drukken in cijfers.

Populatie

Aan de hand van de gevonden informatie is een enquête opgesteld. Wanneer de enquête zal worden afgenomen wordt er gebruik gemaakt van een steekproef. Omdat er bij afname van de enquête een gedeelte van alle woongroepen zal worden geënuquêteerd is er bij het vervolgonderzoek sprake van een populatie.

Vraagtype

Er is sprake van een beschrijvende deelvraag. Het gaat bij een beschrijvende vraag meestal om het onderzochte te verkennen en in kaart te brengen. Een beschrijvende vraag, vraagt naar wie wat wanneer en hoe. Bij deze deelvraag is er sprake van een 'wat'-vraag.

Dataverzameling

Aan de hand van bureau- en literatuuronderzoek is zoveel mogelijk informatie geworven over de ervaringen van het wonen in een woongroep. Een belangrijke bron die wij hebben geraadpleegd is het onderzoek naar 'Gemeenschappelijk wonen op leeftijd'. Deze bron is hierboven in het onderzoeksontwerp beschreven. Daarnaast zijn er ook nog andere bronnen, websites en boeken geraadpleegd. Hetgeen dat onderzocht wordt zijn de ervaringen van bewoners van woongroepen voor ouderen. Deze ervaringen zijn onderzocht om een goed beeld te krijgen wat er al bekend is over

de ervaringen van groepsbewoners. Ook heeft het daarnaast een goede basis gevormd voor het opstellen van de enquête.

Verwerking gegevens

Alle gevonden informatie over het eerder genoemde is opgeschreven. Aan de hand van deze informatie is een enquête gemaakt. Met deze enquête kunnen meerdere woongroepen worden ondervraagd waarbij nog meer informatie kan worden verkregen. Zoals eerder gemeld zijn de vragen in de enquête gesteld gekoppeld aan de deel- en onderzoeksvragen. Hierdoor zijn de vragen relevant, representatief en nauwkeurig. Omdat dit onderzoek niet verder gaat dan het opstellen van de enquête, is het een volgende groep aan te raden een pilot af te nemen. Op deze manier kan de enquête zo nodig nog worden bijgesteld.

Door middel van deze enquête zullen er cijfers naar voren komen die de ervaringen van de groepsbewoners duidelijk zullen weergeven.

4. Resultaten

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van alle geregistreerde woongroepen in Noord-Nederland, door middel van een adressenlijst met alle woongroepen in Noord-Nederland (zie bijlage 1), een landkaart en een matrix. Deze woongroepen zijn gevonden via de website van de volgende organisaties:

1. Landelijke Vereniging Groepswoon van Ouderen¹⁵
2. Federatie Gemeenschappelijk Wonen¹⁶
3. Omslag¹⁷

4.1 Welke woongroepen zijn er in Noord-Nederland?

Om een overzicht te krijgen van de woongroepen voor ouderen in Noord-Nederland, zijn deze in een kaart weergegeven (zie *figuur 1.1*). Deze kaart is gemaakt met behulp van Googlemaps en adressen, van de adressenlijst in bijlage 1.

Figuur 1.1 Woongroepen in Noord-Nederland (blauwe ballonnetjes)

4.2 Wat zegt de locatie over de woongroep?

Aan de hand van de lijst met woongroepen van 50+ in Noord-Nederland, zijn er drie tabellen gemaakt met overzichtelijke informatie. Deze tabellen kunt u vinden in bijlage 2. Deze informatie is gevonden via Google Maps, LVGO¹⁸, FGW¹⁹ en Woonkracht²⁰. Woonkracht en LVGO gaven direct

¹⁵ Landelijke Vereniging Groepswoon van Ouderen. Zoek een groep. Geraadpleegd 9 december 2009 op <http://www.lvgo.nl/index.php?page=zoek>

¹⁶ Federatie Gemeenschappelijk Wonen. Adressen van woongemeenschappen. Geraadpleegd 9 december 2009 op <http://www.gemeenschappelijkwonen.nl/?choice=14>.

¹⁷ Omslag. Groepswoon van ouderen. Geraadpleegd op 25-12-2009 op <http://www.omslag.nl/wonen/groepsouderen.html#lvgo>

¹⁸ Landelijke Groepswoon van Ouderen. Zoek een groep. Geraadpleegd op 05-01-2010 op <http://www.lvgo.nl/index.php?page=zoek>

¹⁹ Federatie Gemeenschappelijke Wonen. Adressen van woongemeenschappen. Geraadpleegd op 05-01-2010 op <http://www.gemeenschappelijkwonen.nl/?choice=14>

²⁰ Woonkracht. Aangesloten woongroepen. Geraadpleegd op 05-01-2010 op <http://www.woonkracht.nu/aangesloten-woongroepen/index.html>

informatie over de genoemde woongroepen, FGW indirect. Google maps is gebruikt om de afstand tot voorzieningen te berekenen.

Aan de hand van het landkaartje en de gemaakte tabellen kan er wel gezegd worden dat de meeste woongroepen in een rustige omgeving zijn gevestigd. Veertien van de 36 woongroepen zijn landelijk gelegen. Dat is 28% van alle woongroepen uit de adressenlijst (bijlage1). De resterende 72% is in een stad of groot dorp gelegen, maar dan wel aan de rand daarvan. Hoewel veel woongroepen wel landelijk zijn gelegen is opvallend dat er toch veel voorzieningen op geringe afstand van de woongroep liggen. Dit is meestal zelfs op loopafstand.

Daarnaast kan uit de tabel geconcludeerd worden dat er erg veel alleenstaande vrouwen in een woongroep wonen in verhouding tot de mannen. Bij alle woongroepen voor 50-plussers in Noord-Nederland - waarvan gegevens over de samenstelling bekend zijn - zijn er in totaal 39 alleenstaande mannen tegenover 234 alleenstaande vrouwen.

4.3 Motieven voor groepswonen

Ouderen zoeken tegenwoordig steeds vaker naar mogelijkheden om te voorkomen dat ze noodgedwongen in een verpleeghuis of bejaardentehuis terechtkomen. Ook de overheid is erop gericht een zelfstandige leefwijze voor ouderen zo lang mogelijk te behouden. Dit en veranderingen in opvattingen over de plaats van ouderen in de maatschappij, hebben ertoe geleid dat er een toenemende belangstelling is ontstaan voor het begrip "groepswonen van ouderen". Toch moet men zich wel realiseren dat er niet zomaar wordt gekozen voor het wonen in een woongroep, maar dat daar verschillende motieven aan ten grondslag liggen.

4.3.1 Demografie

Het aantal ouderen in Nederland groeit snel. Op dit moment wonen er ongeveer 4,3 miljoen mensen van 50 tot 75 jaar in Nederland²¹. Over 25 jaar zullen er 6 miljoen mensen van 55 jaar en ouder in Nederland wonen.²² De ouderen van nu blijven steeds langer gezond, zelfstandig en vitaal, waardoor zij op hoge leeftijd een actieve levensstijl hebben. Er moet dus op deze groeiende groep ouderen worden ingespeeld. Inspelen op de wensen van ouderen moet onder andere gebeuren op het gebied van wonen.

De vergrijzing van de bevolking van Nederland heeft gevolgen voor het wonen. Een (bestaande) woning, die niet is aangepast, is niet altijd geschikt voor ouderen of mensen met een fysieke handicap. Uit onderzoek is gebleken dat ouderen zo lang mogelijk en zelfstandig in hun eigen woning willen blijven wonen. Daar komt bij dat veel ouderen het niet zien zitten om te verhuizen of simpelweg niet kunnen verhuizen vanwege een fysieke beperking.

In de demografie wordt het leven steeds vaker ingedeeld in vier fasen.²³ In de eerste levensfase wordt men volwassen. Deze fase kan nog verder worden onderverdeeld in de vroege jeugd en de jonge volwassene. In de tweede levensfase houdt men zich bezig met arbeid. In de derde fase is men niet meer bezig arbeid, maar men is over het algemeen nog goed gezond. In de vierde levensfase komen vaak gezondheidsproblemen om de hoek kijken.

In dit onderzoek gaat het vooral om de derde levensfase. Wanneer mensen vanaf ongeveer 50 jaar in deze nieuwe levensfase terechtkomen, kiezen zij steeds vaker voor een aangepaste woonvorm: groepswonen.

---

²¹ Nationale woonenquête 50+(2006). In opdracht van: AM, VROM, Bouwfonds, Seniorenstad.

²² Ministerie van VROM, <http://www.minvws.nl/dossiers/ouderen/default.asp>, geraadpleegd op 15 december 2009.

²³ Prof.dr. T.G. van Tilburg.(2005). Gesloten uitbreiding, *Sociaal kapitaal in de derde en vierde levensfase*. <http://home.fsw.vu.nl/tg.van.tilburg/2005%20oratie.pdf> , geraadpleegd op 15 december 2009.

Er wordt verwacht dat de belangstelling voor groepswonen onder ouderen en binnen de overheid, de komende jaren alleen maar zal toenemen.²⁴ Gezien de vergrijzing van de bevolking, de toenemende welvaart en vitaliteit van ouderen en de behoefte om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen, zal groepswonen in populariteit stijgen.

Groepswonen is in de jaren '60 onder jongeren ontstaan, maar heeft zich vanaf het begin van de jaren '80 vooral gericht op woongemeenschappen voor ouderen. Het is inmiddels een bekende vorm van wonen voor ouderen, die ook door de Nederlandse overheid ondersteund wordt.

4.3.2 Groepswonen vanuit de overheid

De plaats van ouderen in de maatschappij is de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Maatschappelijke veranderingen en veranderingen in opvattingen over ouderen hebben ervoor gezorgd dat er vanuit ouderen zelf en vanuit de overheid een toenemende belangstelling is ontstaan voor het begrip "groepswonen voor ouderen".

Het is een uitdaging geworden om het toekomstige ouderenbeleid te formuleren. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)²⁵ ziet ouderen liever als burgers met mogelijkheden en beperkingen dan als "oude mensen". De vergrijzing is lange tijd een negatief punt van discussie geweest en werd als economisch probleem gezien door de stijgende kosten van zorg en pensioenen. Op dit moment wordt de vergrijzing steeds meer als een kans gezien. Mensen leven langer, blijven langer gezond en kunnen daardoor bijvoorbeeld langer werken.

In het ouderenbeleid van het ministerie van VWS, staan de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van ouderen voorop. De overheid is van mening dat, met het oog op de vergrijzing, ouderen zo lang mogelijk zelfstandig moeten kunnen blijven wonen.

Vanuit het standpunt van de overheid is een model als groepswonen erg interessant. Zij wil er graag voor zorgen dat een zelfstandige leefwijze voor ouderen zo lang mogelijk kan worden gehandhaafd, zodat ouderen niet te snel afhankelijk worden van de zorg in verzorgingstehuizen en bejaardentehuizen. Door het groepswonen vanuit de overheid te stimuleren kunnen de kosten voor bijvoorbeeld bejaardentehuizen beperkt worden. Hiermee wordt bedoeld dat de overheid positief tegenover het groepswonen staat.

De WMO(wet maatschappelijke ondersteuning) gaat er vanuit dat burgers in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor hun welzijn en zorg. Wanneer burgers dit niet meer kunnen moeten zij zich richten op de sociale omgeving. Pas daarna kan een beroep worden gedaan op de overheid. In het overheidsbeleid²⁶ wordt groepswonen vooral gezien als een samenvoeging van welzijn en zorg van ouderen en als een woonvorm die het mogelijk maakt om langer en prettiger zelfstandig te blijven wonen.

4.3.3 Groepswonen door ouderen

Groepswonen is een interessante en toekomstgerichte woonvorm voor mensen van 50 jaar en ouder, die zelfstandig en zelfredzaam zijn. Het is een interessante vorm van wonen, die zelfstandig wonen toelaat zonder dat men moet kiezen voor een verzorgingstehuis.

---

²⁴ Jansen, H. Stavenuiter, M. (2008) gemeenschappelijk wonen op leeftijd, *Zorgposities en sociale netwerken van ouderen in woongemeenschappen*. http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf, geraadpleegd op 15 december 2009.

²⁵ Ministerie van VWS, ouderenbeleid in het perspectief van de vergrijzing, http://www.minvws.nl/notas/zzoude_directies/dvvo/2005/nota-ouderenbeleid.asp, geraadpleegd op 15 december 2009.

²⁶ Stavenuiter, M. Dongen, van D. (2008). Gemeenschappelijk wonen een literatuurstudie. http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen_literatuurstudie_3614.pdf, geraadpleegd op 16 december 2009

Groepswonen, dat in Nederland erg populair is geworden, is een vorm van wonen dat tegemoet komt aan de leefwijze van de eigentijdse oudere.

In de jaren 60 werd aan bejaarden een “nieuwe” vorm van wonen aangeboden²⁷: rusthuizen en bejaardentehuizen. De “65 jarige bejaarde”hoefde bijna niks meer zelf te doen en alles werd hun uit handen genomen. In de jaren’80 nam de mondigheid van ouderen toe. Ook ouderen emancipeerden en dachten: “Wij willen dat zelf regelen”. Een voorzichtige aanzet naar de opkomst van woongroepen was gegeven. Op 65 jarige leeftijd ben je immers nog helemaal niet bejaard en kun je nog prima zelfstandig wonen, samen met anderen, in een leefbare omgeving.

Ouderen kiezen er tegenwoordig steeds vaker voor om in een woongroep te gaan wonen.²⁸ Vooral de zelfstandige, gezonde en daardoor nog actieve oudere maakt niet meer zo snel de keuze voor een verzorgings- of bejaardentehuis. Wanneer mensen vanaf ongeveer 50 jaar in de derde levensfase terecht komen, kiezen zij steeds vaker voor een aangepaste woonvorm.

Voor veel ouderen wordt het huis te groot wanneer bijvoorbeeld één van beide partners vroegtijdig overlijdt of de kinderen het huis uit gaan. Deze ouderen kunnen dan nog gewoon voor zichzelf zorgen en hebben nog geen behoefte aan een woonvorm met geïntegreerde zorg.

Tegen de huidige trend van individualisering in, groeit de populariteit voor woongroepen. Er leven steeds meer mensen alleen dan met een partner of een gezin en toch zoeken mensen elkaar op. Vooral wanneer mensen ouder worden, willen zij grip blijven houden op hun leven zin blijven geven aan hun leven. In de werkfase brengen mensen, samen met anderen en voor anderen iets tot stand.²⁹ Verder hebben mensen vaak veel sociale contacten van verschillende aard. Na deze fase hebben ouderen opnieuw de behoefte aan een zinvolle besteding van hun leven.

Binnen een woongroep kan deze nieuwe zinvolle structuur van het leven ontstaan, doordat ook hier mensen elkaar aanspreken en iets voor elkaar kunnen betekenen.

Mensen die in een woongroep gaan wonen hebben een sterke wil en zijn in staat om zelfstandig of in samenwerking met anderen alles te regelen.³⁰ Groepswonen is een bewuste keuze van elk van de bewoners. Dit betekent dus ook dat de bewoners bij elkaar moeten passen en dat men tolerantie tegenover anderen moet kunnen opbrengen.

Er wordt dus niet zomaar een keuze gemaakt voor het wonen in een woongroep. Ouderen hebben vaak verschillende motieven³¹ om in een woongroep te gaan wonen:

- Sociaal motief: sociale contacten verzekeren, steun aan elkaar op emotioneel en praktisch gebied
- Economisch motief: kosten besparen
- Spiritueel motief: gericht zijn op het bewustwordingsproces
- Ecologisch motief: voor duurzame ontwikkeling en milieubescherming
- Veiligheidsmotief: verzekeren van veiligheid en opvang

De achterliggende gedachte van het groepswonen is, dat er meer sociale controle is, en dus meer veiligheid. Ook uit een verkennend onderzoek naar groepswonen voor ouderen³², blijkt dat

---

²⁷ <http://www.voorplussers.nl/Wonen/Samen-wonen-samen-leven-groepswonen-van-ouderen-een-alternatief-voor-gewone-mensen.html>, geraadpleegd op 24 december 2009

²⁸ Groenplus, <http://huizekeytsman.telenet.be/groen%20plus%20senioren/autovrijwonen/wonen.htm>, geraadpleegd op 9 december 2009

²⁹ Prof.dr. T.G. van Tilburg. (2005). Gesloten uitbreiding, *Sociaal kapitaal in de derde en vierde levensfase*. <http://home.fsw.vu.nl/tg.van.tilburg/2005%20oratie.pdf>, geraadpleegd op 15 december 2009.

³⁰ Vereniging groepswonen door ouderen, <http://www.liasnet.nl/wonen/groepswonen.htm>, geraadpleegd op 14 december 2009

³¹ Groepswonen de beste keuze? Een verkennend onderzoek naar groepswonen van ouderen in Vlaanderen. Geraadpleegd op 14 december 2009,

<http://www.vlaamsparlement.be/vp/informatie/pi/portalen/welzijn/groepswonenouderen.pdf>

belangrijke motieven voor het groepswonen onder andere het sociale motief (het sociaal contact verzekeren) en het veiligheidsmotief (verzekeren van veiligheid, opvang en intensieve burenhulp) zijn.

Groepswonen is een woonvorm waarbij actief leven en zelfstandig wonen mogelijk worden gemaakt, zonder dat het risico op vereenzaming ontstaat. Het is dus een goede oplossing voor de dreiging van vereenzaming en isolement.³³ Men maakt actief deel uit van de samenleving, eenzaamheid wordt verholpen door betrokkenheid, op sociaal gebied blijft men actief en er wordt veel steun aan elkaar gegeven, zowel op emotioneel als op praktisch gebied. Verbondenheid met elkaar³⁴ wordt erg belangrijk gevonden. Hierdoor zijn ouderen actief wat tot uiting komt in de mate van sociale participatie in de samenleving.

Groepswonen is vooral voor ouderen een democratische woonvorm die het gevoel van veiligheid vergroot.

Groepswonen zorgt ervoor dat ouderen weer een doel en richting aan het leven kunnen geven, wanneer zij de derde levensfase ingaan. Daarnaast zorgt het voor een gevoel van verbondenheid, zonder dat zelfstandigheid en privacy moeten worden opgegeven. Er wordt op een intensieve manier burenhulp verleend en ontvangen met het behoud van privacy.

Uit onderzoek dat is gedaan door het instituut voor toegepaste sociale wetenschappen Nijmegen naar groepswonen van ouderen, zijn ook een aantal motieven³⁵ te noemen. Ook hier wordt het voorkomen van eenzaamheid en isolement genoemd. "Mijn man is twee jaar geleden overleden en ondanks het feit dat ik in allerlei verenigingen zat, vereenzaamde ik". (Peeters, Woldringh, 1989, p.45) De mogelijkheid tot onderlinge opvang bij ziekte of tegenslag is ook een belangrijk motief voor ouderen om te kiezen voor groepswonen. "Als er met een van ons twee iets gebeurt, blijf je niet alleen achter. Dat is een veilig gevoel". (Peeters, Woldringh, 1989, p.46) Ook willen ouderen vaak liever geen beroep doen op hun kinderen. Daarnaast worden de mogelijkheid om actief te blijven, het gezamenlijk dingen met elkaar doen en iets voor elkaar betekenen genoemd als redenen om in een woongroep te gaan wonen. Bij het actief blijven, komt ook het eerder genoemde motief een zinvolle besteding van het leven weer naar voren. Veel ouderen zoeken een actieve manier om hun derde levensfase in te vullen.

Ten slotte worden er door bewoners van een woongroep nog een aantal praktische/bijkomende en financiële redenen genoemd, om in een groep te gaan wonen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het feit dat de woning tijdens vakanties bewaakt wordt (praktisch).

4.3.4 De motieven

Uit bovenstaande kunnen een aantal motieven op een rij worden gezet:

Waarom groepswonen voor ouderen?

- Dreigend isolement voorkomen;
- Zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen;
- Zo lang mogelijk actief blijven;
- Behoefte aan een gevoel van geborgenheid en veiligheid;
- Mogelijkheden voor zorg (door middel van burenhulp);

---

³² Platform Wonen van Ouderen vzw. (z.d.) Groepswonen: de beste keuze?

Een verkennend onderzoek naar groepswonen van ouderen in Vlaanderen. Geraadpleegd op 15 november 2009,

<http://www.vlaamsparlament.be/vp/informatie/pi/portalen/welzijn/groepswonenouderen.pdf>

³³ Interview naar groepswonen, <http://www.deprogressievecombinatie.nl/Uploads/roering3-groepswoneninterview.pdf>, geraadpleegd op 14 december 2009

³⁴ Stavenuiter, M. Dongen, van D. (2008). Gemeenschappelijk wonen een literatuurstudie. http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen_literatuurstudie_3614.pdf, geraadpleegd op 24 december 2009

³⁵ Peeters, J. Woldringh, C. (1989). Groepswonen van ouderen. Nijmegen: instituut voor toegepaste sociale wetenschappen.

Een belangrijk aspect van het gemeenschappelijk wonen voor ouderen is de zorg voor elkaar. Het is voor ouderen belangrijk om te weten hoe het met hun zorgpositie, informele en formele zorgrelaties, binnen de woongroep is gesteld.³⁶

- Gezelschap, vriendschap, actief sociaal leven;
- Praktisch voordeel (overige bewoners kunnen bijvoorbeeld op je woning letten wanneer je op vakantie bent);
- Financieel voordeel (door samen te wonen en ruimtes te delen, leef je goedkoper)

4.4 Hoe ervaren ouderen het leven in en woongroep?

De motieven die ouderen hebben als zij zich bij een woongroep aansluiten, zijn meestal duidelijk. Echter hebben de verschillende leden in een woongroep ook verschillende motieven om bij een woongroep te gaan. De een gaat bij de woongroep vanuit een spiritueel oogpunt, de ander besluit bij een woongroep te gaan voor de saamhorigheid. Deze verschillende motieven leveren een verschillende manier van leven in een woongroep op.

Door deze motieven ontstaan er verschillende verwachtingen aan een woongroep. Komen deze verwachtingen uit, of beleven de inwoners van een woongroep het leven in een woongroep anders dan verwacht? Wat zijn dan de belevingen van ouderen in een woongroep?

In tal van interviews en onderzoeken worden bewoners van woongroepen gevraagd of zij tevreden zijn met hun leven in een woongroep. Het grootste deel van deze bewoners vindt dat de woongroep voldoet aan de verwachtingen die zij aan het leven in een woongroep hadden.

De reacties die in woongroepen vaak te horen zijn, zijn; 'Heel tevreden, ik woon hier fijn. Ik ben nooit alleen, de gezamenlijke dingen zijn vooral erg fijn.'

Vele van deze mensen geven hun leven in de woongroep het cijfer 8 of hoger. Echter zijn er ook personen die het leven in een woongroep een 6 geven.

Er zijn dus ook woongroepen waar het percentages ontevreden bewoners hoog ligt. Deze woongroepen zijn vaak de woongroepen waarin meerdere generaties bij elkaar leven. In zulke woongroepen komt het voor dat bewoners met elkaar in discussie raken door de leeftijdsverschillen.³⁷

Sociale omgeving

Positieve relatie tussen de bewoners

Wanneer er aan de bewoners zowel de negatieve als positieve punten worden gevraagd, wordt er lang gezocht naar negatieve punten van het leven in een woongroep. Wat opvalt, is dat er vooral positieve punten door de bewoners snel naar voren worden gebracht. Hierbij worden de punten als veiligheid, geborgenheid en gezelligheid vaak benoemd. Doordat bewoners van een woongroep voorheen vaak alleen woonden, zien zij de woongroep als een veilige thuishaven waarin men zich als een familie opstelt. De bewoners voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor elkaar wat het gevoel van veiligheid, geborgenheid oplevert. Gezelligheid is ook een belangrijke beleving van groepsbewoners. Sommige bewoners geven aan eerder weinig sociale contacten te hebben gehad. Nu zij in een groep wonen voelen zij zich minder alleen en voelen zich verbonden met de woongroep, er is geen anonimiteit meer wat veel gezelligheid oplevert.³⁸ Vooral ouderen en alleenstaanden voelen zich minder alleen en ervaren de woongroep als een sociaal vangnet. Deze leden hebben het

³⁶ http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf, geraadpleegd op 24 december 2009

³⁷ Gemeenschappelijk wonen op leeftijd, http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf, geraadpleegd op 14-12-2009

³⁸ Gemeenschappelijk wonen op leeftijd, http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf, geraadpleegd op 20-12-2009

idee dat zij er niet meer alleen voor staan en dat er mensen zijn die wellicht eenzelfde interesse of overtuiging hebben. Wat de ouderen ook als erg prettig ervaren aan een woongroep is het krijgen van burenhulp en mantelzorg. De oudere bewoners houden elkaar goed in de gaten. Dit kan betrekking hebben op gezondheid maar ook op het sociale vlak. Door deze sociale controle kan er snel wanneer nodig, extra aandacht aan een groepslid worden geschonken, problemen worden opgelost of wanneer dit nodig is, medische hulp en familie worden ingeschakeld³⁹.

Negatieve relatie tussen de bewoners

Naast deze positieve punten, weten enkele bewoners ook een aantal negatieve aan een woongroep te benoemen. Een van de negatieve punten is het ergeren aan de klusjes die gedaan moeten worden en dat er altijd wel bewoners zijn die vaak klagen. Door het klagen gaat het enthousiasme dat men heeft als de bewoners in een woongroep komen wonen verloren. Wanneer het enthousiasme van sommige bewoners minder wordt, heeft dit tot gevolg dat de leden minder meedoen aan de gezamenlijke activiteiten. Het niet meedoen aan deze activiteiten wordt door de andere bewoners als een matige vorm van storend gedrag gezien. Zolang alle bewoners hun financiële bijdrage voor de woongroep blijven betalen en geen overlast bezorgen, hebben de overige bewoners niet veel moeite met het afwijkende gedrag van de medebewoners.

Naast het gebrek aan enthousiasme en participatie worden ook zaken als het gebruik van alcohol, roken, het houden van huisdieren en overig lawaai als storend en irritatiewekkend genoemd. Dit wordt ook vaak opgemerkt als een punt waaruit soms confrontaties voortvloeien. Verder wordt er erg op elkaar gelet wat niet alleen fijn kan zijn, maar ook voor irritaties kan zorgen. Om de irritaties en discussies te voorkomen hanteren sommige woongroepen ongeschreven regels waar een ieder zich aan dient te houden. Nieuwe bewoners zijn vaak niet op de hoogte van deze regels, waardoor zij met een boze blik worden aangekeken. Deze nieuwe bewoners hebben het vaak al wat zwaarder bij hun intreden van de woongroep, aangezien zij de plaats in nemen van oud groepsbewoners die al goed hun weg konden vinden tussen de andere bewoners. De nieuwe bewoners moeten zich daarom extra bewijzen tegenover de rest van de woongroep. Om de irritaties en wrijvingen tussen nieuwe bewoners en de andere bewoners te voorkomen hanteren woongroepen daarom vaak een goed toelatingsbeleid⁴⁰. Door dit toelatingsbeleid worden nieuwe leden nauwkeurig gekozen, waardoor zij meestal goed in de woongroep passen. Vrijwel de meeste bewoners zijn erg enthousiast over hun toelatingsbeleid⁴¹.

Mochten er toch ruzies of onenigheden ontstaan in een woongroep is dit vaak een reden waardoor de bewoners zich niet meer thuis voelen in de woongroep waarin zij wonen. De ruzies en onenigheden worden dan ook als het grootste struikelblok in de woongroepen aangemerkt. Door deze ruzies komt het sociale karakter van de woongroep onder druk te staan. Er wordt daarom veel moeite gedaan om deze ruzies te voorkomen. Als beste oplossing ter voorkoming van ruzies wordt 'praten' genoemd. Door met elkaar te praten kunnen de bewoners hun hart luchten en zo ruzies worden voorkomen.⁴²

Fysieke omgeving

Positieve ervaringen met de leefomgeving

Natuurlijk worden er ook positieve en negatieve punten door de bewoners genoemd wat betreft een aantal praktische zaken. Overvloed aan ruimte en de ideale inrichting van hun huis worden als erg

---

³⁹ Ouder worden, woongroepen voor ouderen, <http://www.huurders.info/?id=274>, geraadpleegd 03-01-2010

⁴⁰ Wonen50plus,

<http://www.wonen50plus.nl/zuid/index.php?option=comcontent&task=view&id=28&Itemid=2>, geraadpleegd op 28-12-2009

⁴¹ Gemeenschappelijk wonen op leeftijd,

http://www.verweyjonker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf, geraadpleegd op 23-12-2009

⁴² Landelijke Vereniging Centraal wonen, <http://www.lvcw.nl/?choice=41>, geraadpleegd op 30-12-2009

positief aangemerkt. De bewoners vinden het fijn hun ideale manier van wonen te kunnen naleven. Vaak zijn deze manieren van wonen te duur om individueel na te leven. Het wonen in een woongroep levert veel leden dan ook financiële haalbaarheid van de ideale manier van wonen op. Dit komt doordat de lasten met elkaar en dus met meerdere personen worden gedeeld. Op deze manier voelen de groepsleden zich ieder verantwoordelijk voor de woonomgeving.⁴³

Negatieve ervaring met de leefomgeving

Omdat een woongroep niet altijd zelf een pand laat bouwen zijn er ook negatieve punten die worden genoemd. Hierbij worden gebrek aan ruimte in het algemeen vaak genoemd. Ook de indeling van de panden zijn niet altijd naar de zin van de bewoners. Uit een bestaande enquête blijkt dat het gebrek aan parkeergelegenheden en het gebrek aan een lift het meest wordt genoemd.⁴⁴

4.5 Waar worden nieuwe bewoners op geselecteerd?

Een woongroep komt tot stand door een groep vrienden of kennissen die graag met elkaar willen samenwonen. Op den duur worden deze kennissen en vrienden erg oud met elkaar en kan het voorkomen dat een van hen dagelijkse verzorging nodig heeft of iemand komt te overlijden. Wanneer iemand uit de groep valt moeten er nieuwe bewoners gezocht worden. Uit het onderzoek "Gemeenschappelijk wonen op leeftijd"⁴⁵ blijkt dat het steeds moeilijker is om nieuwe geschikte bewoners te vinden bij het wegvallen van woongenoten. Niet omdat nieuwe bewoners niet geschikt zijn, maar ook omdat de huidige bewoners het niet eens met elkaar zijn. Zij moeten tenslotte wel de beslissing nemen. In het bovengenoemde onderzoek is daarom nader onderzocht wat de selectiecriteria zijn voor vinden van een nieuwe bewoner. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de selectiecriteria van woongroepen.

Werving van nieuwe bewoners

Voordat er een selectie kan worden gemaakt, moeten er wel gegadigden zijn die hier aan mee kunnen doen. Hoe werf je deze gegadigden? In het onderzoek van José Peeters en Claartje Woldringh⁴⁶ staat dat dit werd gedaan door middel van advertentie in de regionale kranten, maar soms ook met een reclamefolder, die door woningbouwverenigingen werd verspreid. Ook gaven initiatiefnemers van woongroepen lezingen door heel het land. Op deze manieren werd er dus meer bekend gemaakt over woongroepen. Tegenwoordig weten meer mensen van het bestaan van woongroepen.

Toch worden er nog steeds folders uitgedeeld door de woningcorporaties of staan deze bij een makelaars in de winkel, daarnaast maken veel woongroepen gebruik van internet. Veel woongroepen hebben een eigen website. De promotie rondom de werving is op dit moment niet meer zo nodig. Het is meer ter informatie. De meeste woongroepen hebben namelijk wachtlijsten, zegt het onderzoek van "gemeenschappelijk wonen op leeftijd".

De aanmeldingen van nieuwe bewoners kan op een paar manieren gebeuren⁴⁷: Ten eerste de bewoners van de betreffende woongroep zelf. Ten tweede via de woningcorporatie in de gemeente, waarin de woongroep woont en ten derde via een stichting die woonruimteverdeling regelt voor de

---

⁴³ Iedereen een eigen woongroep, http://www.kenniscentrumwonzorg.nl/doc/klant/iedereen_een_eigen_woongroep.pdf, geraadpleegd op 03-01-2010

⁴⁴ Gemeenschappelijk wonen op leeftijd, http://www.verwey-ionker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf, geraadpleegd op 23-12-2009

⁴⁵ Jansen, H. & Stavenuiter, M. & Dijkhuis, A. & Dongen van, M. & Tricht van, A. (2008). *Gemeenschappelijk wonen op leeftijd*.

⁴⁶ Peeters, J. & Woldringh, C. (1989). *Groepswonen van ouderen*. Nijmegen. Instituut voor toegepaste sociale wetenschappen.

⁴⁷ Peeters, J. & Woldringh, C. (1989). *Groepswonen van ouderen*. Nijmegen. Instituut voor toegepaste sociale wetenschappen.

woongroep. Na de aanmeldingen kunnen er wachtlijsten worden opgesteld of kunnen nieuwe bewoners direct meedoen aan de selectieprocedure.

Selectiecriteria

De meeste woongroepen hebben dus een wachtlijst. In dit geval wordt de lijst van boven naar beneden afgewerkt, om te kijken wie die nieuwe geschikte bewoner is. Het kan ook zijn dat er geen wachtlijst is. Mensen zijn dan van harte welkom om een keer te kijken en kennis te maken met een groep.

Niet alleen de woongroep beslist of de gegadigde in de woongroep mag komen wonen, hij of zij zelf heeft ook wat te zeggen. Uit het onderzoek van “gemeenschappelijk wonen op leeftijd is gebleken dat de gegadigde zelf het meest afhaakt op een te kleine woonruimte en de leeftijdssamenstelling van de woongroep. Daarnaast let hij ook op: de huurprijs, de sfeer van de woongroep, de vereiste zelfredzaamheid en hoeveel zorgplicht hij moet dragen. Het kan zijn dat een gegadigde bang is dat hij te veel met zorgtaken wordt belast, wanneer hij eenmaal in de groep woont.

In vergelijking met de gegadigde let de woongroep op meer dingen, voornamelijk leeftijd en gezondheidscriteria wegen zwaar mee volgens het onderzoek van Peeters en Woldrinhg. Dit geldt ook voor het onderzoek “gemeenschappelijk wonen op leeftijd”. De twee onderzoeken hebben alleen wel verschillende eisen/ criteria voor toelating van de gegadigde behandeld. Hieronder worden deze overzichtelijk in een rij gezet.

Peeters en Woldrinhg	“Gemeenschappelijk wonen op leeftijd”
Leeftijd (Bovengrens 70) (Ondergrens 50-55)	Zelfredzaamheid
Deskundigheid	Gegadigde maakt een bewuste keus voor gemeenschappelijk wonen
Inzet	Persoonlijke klik
Motivatie	Samenstelling van de gegadigde (Alleenstaand man of vrouw) (Gehuwd)
Zelfredzaamheid	Leeftijd (Bovengrens 70) (Ondergrens 50-55)
Deelname aan gemeenschappelijke activiteiten	Lichamelijke zelfredzaamheid
Bereidheid tot het leveren van noodzakelijke werkzaamheden	Sociaal-emotionele zelfredzaamheid
Lid worden van de bewonersvereniging	Bereidheid tot mantelzorg
Verplicht ‘proefwonen’ voor toelating	betrokkenheid

Overeenkomsten en verschillen van Peeters en Woldrinhg & Gemeenschappelijk wonen op leeftijd

Zoals in de tabellen is aangegeven zijn leeftijd, zelfredzaamheid en deelname/ betrokkenheid bij de gemeenschappelijke activiteiten belangrijke selectiecriteria in beide onderzoeken. “Peeters en Woldrinhg” verschilt van “gemeenschappelijk wonen op leeftijd” in criteria op het gebied van; Bereidheid tot het leveren van noodzakelijke werkzaamheden, lid worden van de bewonersvereniging en verplichting tot proefwonen. Verder geven zij aan dat deskundigheid, inzet en motivatie doorslaggevend kunnen zijn voor de andere genoemde selectiecriteria.

“Gemeenschappelijk wonen op leeftijd” heeft dan nog twee criteria waar zij mee verschilt met “Peeters en Woldrinhg”, namelijk de bereidheid tot mantelzorg en de keuze voor de woongroep willen zij als een bewuste keuze zien.

Tussentijdse conclusie en aanbeveling

Dit onderzoek geeft inzicht in de bestaande informatie over woongroepen voor ouderen (mensen van 50 jaar en ouder) in Noord-Nederland. Deze informatie is via bureauonderzoek verzameld en overzichtelijk weergegeven in een rapport. Onder groepswoonwonen voor ouderen wordt alle vormen van wonen verstaan, waarbij meerdere huishoudens een of meer gemeenschappelijke ruimtes gebruiken en beheren, waarbij het lidmaatschap vrijwillig is en de groep zelf beslist over de toelating van nieuwe leden.⁴⁸

Het gaat bij dit onderzoek om de locatie van woongroepen in Noord-Nederland, de motieven van ouderen om in een woongroep te gaan wonen, ervaringen van bewoners in een woongroep en de criteria die worden gehandhaafd voor het selecteren van nieuwe bewoners. De gegevens over de locatie van een woongroep zijn weergegeven in een matrix. Hierbij is gelet op het aantal woningen in de woongroep, het aantal bewoners, de samenstelling, de ligging en de voorzieningen. Daarnaast is er ook een overzichtelijke adressenlijst van alle woongroepen in Noord-Nederland en deze zijn weer in een landkaart weergegeven.

Door het onderzoeken van de bovenstaande onderwerpen wordt een antwoord gegeven op de probleemstelling:

Welke woongroepen voor ouderen zijn er in Noord- Nederland en hoe ervaren de bewoners het wonen in een woongroep?

Veertien van de 36 woongroepen zijn landelijk gelegen. De overige woongroepen liggen in de stad, maar dan wel aan de rand van de stad. Opvallend is dat er veel alleenstaande vrouwen in een woongroep wonen in verhouding tot de mannen. Bij alle woongroepen voor 50-plussers in Noord-Nederland - waarvan gegevens over de samenstelling bekend zijn - zijn er in totaal 39 alleenstaande mannen tegenover 234 alleenstaande vrouwen.

Uit het onderzoek naar de motieven voor ouderen die in een woongroep willen gaan wonen blijkt dat ouderen hier vaak lang over nadenken. Het is een weloverwogen keuze waar een aantal duidelijke motieven aan ten grondslag liggen:

- Dreigend isolement voorkomen;
- Zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen;
- Zo lang mogelijk actief blijven;
- Behoeftte aan een gevoel van geborgenheid en veiligheid;
- Mogelijkheden voor zorg (door middel van burenhulp);
- Gezelschap, vriendschap, actief sociaal leven;
- Praktisch voordeel (overige bewoners kunnen bijvoorbeeld op je woning letten wanneer je op vakantie bent);
- Financieel voordeel (door samen te wonen en ruimtes te delen, leef je goedkoper)
- Spiritueel motief (gericht zijn op het bewustwordingsproces)
- Ecologisch motief (voor duurzame ontwikkeling en milieubescherming)

Naast de locatie en de motieven is ook onderzocht wat de ervaringen zijn van ouderen die al in een woongroep wonen. Het was lastig om de ervaringen van de bewoners te meten. Aan het begin van het onderzoek werd ervan uitgegaan dat de verwachtingen van de bewoners goed aan zouden sluiten bij de beweegredenen. Er wordt vaak lang over nagedacht om in een woongroep te gaan wonen en daarbij wordt eerst uitgebreid onderzoek gedaan voordat men een besluit neemt. Toch zijn er een aantal nieuwe zaken met betrekking tot ervaringen naar voren gekomen. De ervaringen zijn opgedeeld in positief en negatief. Bij de positieve ervaringen komt naar voren dat de bewoners veel waarde hechten aan saamhorigheid, geborgenheid en gezelligheid. Daarnaast ervaren ze de burenhulp en mantelzorg ook als erg positief. Qua leefomgeving zijn bewoners erg blij

---

⁴⁸ FGW, geraadpleegd 5 januari 2010 van <http://www.gemeenschappelijkwonen.nl/?choice=4>

met de grote ruimtes en de ideale inrichting. In het doen van verplichte klusjes hebben bewoners vaak geen zin. Daarom wordt dit vaak als negatieve ervaring gezien. Ook gebrek aan enthousiasme en participatie in de groep worden als negatief ervaren. Daarnaast wordt het gebruik van alcohol, drank, het houden van huisdieren en lawaai als storend en irritatiewekkend genoemd. De negatieve ervaringen wat betreft de leefomgeving zijn: gebrek aan ruimte, indeling van het pand, het gebrek aan parkeergelegenheden en een lift. Het wonen in een woongroep wordt dus niet altijd als positief ervaren. Er zijn ook een aantal negatieve ervaringen genoemd die niet altijd aansluiten bij de beweegredenen van ouderen om in een woongroep te gaan wonen.

Verwacht werd dat de selectie van nieuwe bewoners niet zo veel problemen oplevert, maar dat er wel lang over nagedacht moet worden voordat een nieuwe bewoner wordt toegelaten. Er vindt immers goed overleg plaats tussen de leden van een woongroep en de nieuwe bewoner. Het blijkt erg lastig te zijn om een nieuwe geschikte bewoner voor de woongroep te vinden. Er wordt door de huidige bewoners op veel zaken gelet, namelijk: leeftijd, zelfredzaamheid, persoonlijke klik, deelname aan activiteiten, bereidheid tot het leveren van werkzaamheden, bereidheid tot mantelzorg. Ook vanuit de kant van de nieuwe bewoner wordt op een aantal dingen gelet, namelijk: de huurprijs, de sfeer van de woongroep, de vereiste zelfredzaamheid en hoeveel zorgplicht die hij moet dragen. Het zoeken en vinden van een nieuwe bewoner blijkt dus niet altijd even gemakkelijk te zijn vanwege strenge selectiecriteria.

Dit onderzoek naar groepswonen voor ouderen is nog niet helemaal afgerond. De resultaten die uit het bureauonderzoek naar voren zijn gekomen, zijn nog niet compleet. Naar aanleiding van de resultaten uit dit onderzoek is een enquête opgesteld die ervoor moet zorgen dat er naast een verbreding op groepswonen ook een verdieping op het onderwerp wordt gedaan. De enquête moet in een vervolgonderzoek worden afgenomen.

Aanbeveling

Aangezien dit onderzoek nog niet helemaal is afgerond en er in een vervolgonderzoek nog een enquête moet worden afgenomen, is er aan te bevelen eerst een gesprek met een woongroep te houden om zo de enquête eventueel aan te vullen of aan te passen. Dit is in dit onderzoek nog niet gebeurd maar wel belangrijk voor een goede kwaliteit van de enquête. Daarnaast is het verstandig een pilot onder ongeveer drie woongroepen af te nemen.

Wanneer blijkt dat de enquête de juiste informatie geeft, is het verstandig deze niet telefonisch af te nemen maar er een persoonlijk gesprek van te maken.

6. Literatuurlijst

Internetsites

- Federatie Gemeenschappelijk Wonen. Adressen van woongemeenschappen. Geraadpleegd 9 december 2009 op <http://www.gemeenschappelijkwonen.nl/?choice=14>.
- Frank van Genne, geraadpleegd 6 januari 2010, 13.54, via <http://www.hanze.nl/home/Schools/Instituut+voor+Bedrijfskunde/Lectoraten/Lectoraat+Vastgoed/Lector+Vastgoed.htm>
- Jansen, H. Stavenuiter, M. e.a. (2008). Gemeenschappelijk wonen op leeftijd. Geraadpleegd op 16 november 2009, http://www.verwey-ionker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen%20op%20leeftijd_3614.pdf
- Kenniscentrum Gebiedsontwikkeling Noordruimte, geraadpleegd 6 januari 2010, 13.11, via <http://www.hanze.nl/home/Onderzoek/Kennisportal/Kenniscentra/Kenniscentrum+Gebiedsontwikkeling+NoorderRuimte/Introductie/>
- Landelijke Vereniging Groepswonen van Ouderen. Zoek een groep. Geraadpleegd 9 december 2009 op <http://www.lvgo.nl/index.php?page=zoek>
- Lectoraat vastgoed, geraadpleegd 6 januari 2010, 11.59, via <http://www.hanze.nl/home/Schools/Instituut+voor+Bedrijfskunde/Lectoraten/Lectoraat+Vastgoed/Focus+van+VastgoedBeter.htm>
- lvgo.Woongroep Uithuizen Meunlhörn. Geraadpleegd op 28 december 2009 via <http://www.lvgo.nl/woongroep/zoek.php?provincie=Groningen&submitted=true>
- Ministerie van VROM, <http://www.minvws.nl/dossiers/ouderen/default.asp>, geraadpleegd op 15 december 2009.
- Nationale woonenquête 50+(2006).In opdracht van: AM, VROM, Bouwfonds, Seniorenstad.
- Omslag.Groepswonen van ouderen. Geraadpleegd op 25-12-2009 op <http://www.omslag.nl/wonen/groepsouderen.html#lvgo>
- Onderzoek naar Groepswonen voor ouderen in opdracht van Koning Boudewijnstichting, geraadpleegd op 15 november 2009 van <http://www.vlaamsparlament.be/vp/informatie/pi/portalen/welzijn/groepswonenouderen.pdf>
- Right Marktonderzoek, <http://www.rightmarktonderzoek.nl/Methoden-onderzoek/Kwalitatief-onderzoek.aspx>, geraadpleegd op 03-01-2010
- Spiritualiteit, <http://www.centrenewdimensions.nl/PDF/Li>, geraadpleegd op 8 december 2009
- Stavenuiter, M. Dongen, van D. (2008). Gemeenschappelijk wonen een literatuurstudie. Geraadpleegd op 18 november 2009, http://www.verwey-ionker.nl/doc/participatie/Gemeenschappelijk%20wonen_literatuurstudie_3614.pdf
- Woongroep BRASA.beschrijving van de woongroep. geraadpleegd op 28 december 2009 via <http://www.lvgo.nl/woongroep/woongroep.php?lvgo=true&id=39>
- Woonkracht. Aangesloten woongroepen. Geraadpleegd op 05-01-2010 op <http://www.woonkracht.nu/aangesloten-woongroepen/index.html>

Boeken

- Jansen, H. & Stavenuiter, M. & Dijkhuis, A. & Dongen van, M. & Tricht van, A. (2008). Gemeenschappelijk wonen op leeftijd.
- Peerters, J. & Woldringh, C. (1989). Groepswonen van ouderen. Nijmegen. Instituut voor toegepaste sociale wetenschappen.
- Bienemann, M., & Mijland, E., & Reekers, M., & Spijkerman, R. (2008). Ik ga voor een betere wereld. Utrecht: Spectrum
- LVGO. (1989). Vrijheid, zelfstandigheid en vriendschap, groepswonen van ouderen. Amsterdam: drukkerij Pal

Bijlage 1 Adressenlijst woongroepen in Noord-Nederland

Drenthe

Annen

1. Woonvorm De Zetstee
Zetstee 4
9468 HT Annen
Kenmerken: De woongroep is in het zuiden van het dorp gevestigd. Een busstation ligt op loopafstand en een supermarkt lopend bereiken. Er zijn busstations op max. 500 meter afstand. Daarnaast is er een Super de Boer (supermarkt) op 600 meter afstand.

Appelscha

2. Woongemeenschap De Vaart
Compagnonshaven 26
8426 AK Appelscha
Kenmerken: Het pand ligt aan de rand van de stad. In de straat is een fysiotherapeut en een apotheek. Verder zijn er drie busstations in de buurt. Een supermarkt ligt 100 meter afstand.

Assen

3. Woongroep De Linden
Lindelaan 3/47
9404 KR Assen
4. Groepswonen Weiershaar
Wilhelminastraat 12 E
9401 NP Assen
Kenmerken: De woongroep woont vlak aan de Ringweg. Zij kunnen het park en het ziekenhuis binnen 2 minuten bereiken. Vanaf het pand is er op 100 meter afstand een busstation. Een supermarkt bevindt zich op 700 meter.

Emmen

5. Groepswonen van 50-plussers in Emmen
Laan van het Kinholt 530
7823 HN Emmen
Kenmerken: De bewoners hebben 4 busstations op max. 400 meter afstand in hun buurt. Verder is er een supermarkt op 600 meter afstand. Een ziekenhuis is 2 kilometer verwijderd van de woongroep. De bewoners zullen 3 kilometer moeten afleggen om in het Het Emmerdennen Park te komen.

Geesbrug

6. Woongroep Meer Wonen (initiatief groep)
Verl. Hoogeveensevaart 138
7917 TG Geesbrug
Kenmerken: De woongroep is buiten Geesbrug gevestigd en omgeven door heel veel bomen. Het pand ligt direct aan een kanaal. De voorzieningen zijn daardoor ook niet in de directe omgeving.

Havelte

7. Woongemeenschap De Havelstee
Schukkingpad 19
7971BV Havelte

Kenmerken: De woongroep is gevestigd in het dorp. De woonomgeving is voorzien van veel groen. Er zijn twee busstations op max. 200 meter afstand. Een c1000 supermarkt ligt op 200 meter afstand. Een huisartsenpraktijk ligt op 400 meter van de groepswoning.

Roden

8. Woongroep De Jasmijnsteede
Jasmijnlaan 45
9301 NW Roden

Kenmerken: De woongroep zit in een woningcomplex, dat is omgeven van veel groen. Een bushalte is op 200 meter afstand te bereiken. Gezondheidscentra zijn niet in de directe omgeving. Een Super de Boer (supermarkt) is 600 meter verderop.

9. Woongroep Vereniging In de Leite
Jasmijnlaan 43
9301 NW Roden

Kenmerken: zie woongroep de Jasmijnsteede

Friesland:

Bakkeveen

10. Woongroep 't Ankerplak
Lijtse Kamp 37
9243 KN Bakkeveen

Kenmerken: Midden in het kleine dorpje. Het is niet ver om in de natuur te komen. Er zijn kleine bossen en velden die op loopafstand zijn te bereiken. Ook zijn er kleine meren buiten het dorpje.

Drachten

11. Woongroep De Merelhof
Langewijk 217
9202 CN Drachten

Kenmerken: Dicht aan een autoweg, maar wel voorzien van veel groen en water.

Heerenveen

12. Woongroep Voormeers Zathe
Narcislaan 4/32
8441 GW Heerenveen

Kenmerken: Dicht aan een park. Het is een heel wooncomplex.

Leeuwarden

13. Woongroep 50 Blyn Anker

De Kei 3 T

8918 AR Leeuwarden

Kenmerken: Het zijn rijtjeswoningen, die op ongeveer 41 meter afstand van het bos liggen.

14. Woongroep De Gouden Bal

Diaconessenpark 35

8917 GB Leeuwarden

Kenmerken: Het is een flatgebouw in het centrum van Leeuwarden. Het Diaconessenpark ligt wel dicht bij een riviertje, maar niet direct aan de oever. Het Rengerspark ligt op 700 meter afstand.

Menaldum

15. Oars Wenje Menaldumadeel

Nijlan 175

9036 KJ Menaldum

Kenmerken: De woongroep is aan de rand van het dorp gevestigd, zodat de bewoners met 300 meter afstand zo op het platteland zijn. Het schijnt een appartementencomplex / wooncomplex te zijn.

Oppenhuizen

16. Woongroep De Wettertoer

Kappenburch 32

8625 HP Oppenhuizen

Kenmerken: De Wettertoer heeft zijn huisvesting aan de rand van het dorpje op het platteland redelijk dicht aan de A7. De bewoners zijn snel in de natuur. Op 600 meter afstand ligt het Watersportcentrum.

Wijnjewoude

17. Bewonersvereniging It Waldhus

Te Nijenhuiswei 123

9241 EC Wijnjewoude

Kenmerken: Ook deze woongroep is gevestigd aan de rand van het dorp. Verder zijn er geen bijzonderheden vast te stellen.

Groningen:

Baflo

18. Wooncentrum De Ding'n

Prof. Dr. Van der Molenstraat 23

9953 SK Baflo

Kenmerken: Het wooncentrum ligt op 400 meter afstand van een kleine bos. De woongroep is in een appartementencomplex gevestigd.

Groningen (stad)

19. Multiculturele Woonvorm BRASA

Lijzijde122

9733 LE Groningen

Kenmerken: Openbaar vervoer (bus) en winkelcentrum op loopafstand.⁴⁹

20. Het Buitenste Binnen

Kometenstraat 2

9742 ED Groningen

Kenmerken: Het pand is in het noorden van de stad vlakbij de Park Selwerd gevestigd. Een winkelcentrum is er op ca. 200 meter afstand.

Hoogezand

21. Vereniging Groepswonen Senioren

Horstlaan 5

9601 MH Hoogezand

Kenmerken: Busstation direct voor de deur en dicht bij het groen. In de directe omgeving is geen winkelcentrum te vinden.

22. Woongroep Rumah Bersama

Thorbeckelaan 5c

9602 TL Hoogezand

Website: www.rumahbersama.nl

Kenmerken: Busstation zit op ca. 400 meter afstand en het Gorechtpark op ca 1,9 kilometer afstand. In de directe omgeving is geen winkelcentrum te vinden.

Leek

23. Woongroep C.W. Noabershuus

Kaapdiep 28

9351 AL Leek

Kenmerken: De woongroep lijkt in een appartementencomplex gevestigd te zijn. Het appartementencomplex ligt direct aan de rand van het dorp. Een Hema is op 900 meter afstand te vinden.

Meeden

24. Coöperatieve Vereniging Feniks

Meeden

Kenmerken: De woongroep staat wel ingeschreven, maar voldoet niet aan onze criteria

Niekerk

25. Woongemeenschap De Elzenhof

Biezejager 10

9822 CD Niekerk

---

⁴⁹ Woongroep BRASA.beschrijving van de woongroep. geraadpleegd op 28 december 2009 via <http://www.lvgo.nl/woongroep/woongroep.php?lvgo=true&id=39>

Kenmerken: De woongroep bevindt zich aan de westzijde van het dorpje direct aan het groen. Er is een supermarkt op 2 min. loopafstand. Gezondheidsvoorzieningen zijn niet in de directe buurt te vinden.

Stadskanaal

26. Woongroep Van Senioren Stadskanaal

Luxemburglaan 10
9501 BZ Stadskanaal

Kenmerken: Er is een busstation om de hoek. Een Albert Heijn bevindt zich op 600 meter. De woongroep bevindt zich in het centrum van Stadskanaal. Ook is er gezondheidszorg in de buurt.

Uithuizen

27. Woongroep Uithuizen Meulnhörn

Klipper 13
9981 EM Uithuizen

Kenmerken: De bushalte en het winkelcentrum zijn op loopafstand. Er is geen gezondheidscentrum op loopafstand.⁵⁰

28. Woongroep Uithuizen, de Sintelberg

Klipper 13
9981 EM Uithuizen

Kenmerken: Er is op loopafstand een bus en een winkelcentrum aanwezig. Er is geen gezondheidscentrum aanwezig.⁵¹

29. Woongroep Uithuizen Menkemastaete

Klipper 13
9981 EM Uithuizen

Kenmerken: Er is op loopafstand een bus en een winkelcentrum aanwezig. Er is geen gezondheidscentrum aanwezig.⁵²

Usquert

30. Seniorenwoongroep Usquert

Biewemastraat 17 A
9988 RW Usquert

Kenmerken: De bus is middenin het dorp gevestigd. Een busstation is om 200 meter afstand te bereiken. Een artspraktijk ligt op 500 meter. Een supermarkt is niet in dit dorp aanwezig.

---

⁵⁰ [lvgo.Woongroep Uithuizen Meulnhörn](http://www.lvgo.nl/woongroep/zoek.php?provincie=Groningen&submitted=true). Geraadpleegd op 28 december 2009 via <http://www.lvgo.nl/woongroep/zoek.php?provincie=Groningen&submitted=true>

⁵¹ [lvgo.Woongroep Uithuizen, de Sintelberg](http://www.lvgo.nl/woongroep/zoek.php?provincie=Groningen&submitted=true). Geraadpleegd op 28 december 2009 via <http://www.lvgo.nl/woongroep/zoek.php?provincie=Groningen&submitted=true>

⁵² [lvgo.Woongroep Uithuizen, de Menkemastaete](http://www.lvgo.nl/woongroep/zoek.php?provincie=Groningen&submitted=true). Geraadpleegd op 28 december 2009 via <http://www.lvgo.nl/woongroep/zoek.php?provincie=Groningen&submitted=true>

Warffum

31. Woongroep Warffumburen

Bekemalaan 71
9989 CM Warffum

Kenmerken: Er is een SPAR (supermarkt) op 600 meter afstand (aan het eind van de straat).
De pand ligt in de westelijke rand van de stad, vlakbij de natuur.

Winschoten

32. Woongemeenschap Botanica-Hof

Hofstraat 63 A-2
9671 KZ Winschoten

Kenmerken: Er ligt een busstation op 100 meter afstand. De woongroep woont dichtbij het centrum. Een supermarkt ligt op 9 minuten loopafstand en een gezondheidscentrum ligt op 600 meter afstand. Het ziekenhuis is 1 kilometer verderop.

33. V.W.O. Winschoten

Molenhorststraat 80
9671 KV Winschoten

Kenmerken: Dit adres kan via Google Maps niet worden gevonden.

Zevenhuizen

34. Woongroep De Vijverborg

Meester Luinenburgstraat 23
9354 BW Zevenhuizen

Kenmerken: De woongroep woont al bijna buiten de stad in het groen. Een busstation ligt op 300 meter afstand. De supermarkt ligt direct aan de andere kant van de straat. Een huisarts is 500 meter verderop

Bijlage 2 Woongroepen uit Noord-Nederland

In de volgende matrix zijn per provincie de woongroepen van de adressenlijst (bijlage 1) met een aantal gegevens weergegeven. Dit zijn dezelfde woongroepen als in voorgaande paragraaf, maar nu in een overzichtelijke matrix uiteengezet.

Drenthe

Woongroepen	Aantal woningen	Aantal bewoners	Samenstelling bewoners	Ligging	Voorzieningen
Woonvorm De Zetstee <i>Annen</i>	24	24	5 mannen 11 vrouwen 8 echtparen	landelijk	Bushalte 500m Super de Boer 600m
Woongemeenschap De Vaart <i>Appelscha</i>	25	26	Niet bekend	stedelijk	Bushalte 100m Supermarkt 100m Apotheek 200m Fysiotherapeut 200m
Woongroep De Linden <i>Assen</i>	25	30	2 mannen 18 vrouwen 5 echtparen	stedelijk	Bushalte 100m Supermarkt 700m Ziekenhuis 200m Park en bos 100m
Groepswonen Weiershaar <i>Assen</i>	14	14	1 man 11 vrouwen 1 echtpaar	stedelijk	Bushalte 100m Supermarkt 700m Ziekenhuis 800m Park 200m
Groepswonen van 50-plussers <i>Emmen</i>	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	stedelijk	Bushalte 200m Supermarkt 600m Ziekenhuis 2km Emmerdennen park 1,3 km
Woongroep Meer Wonen <i>Geesbrug</i>	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	landelijk	niet lopend te bereiken
Woongemeenschap De Havelstee <i>Havelte</i>	14	21	1 man 6 vrouwen 7 echtparen	landelijk	Bushalte 100m Supermarkt 200m Artsenpraktijk 400m
Woongroep De Jasmijnsteede <i>Roden</i>	14	17	1 man 10 vrouwen 3 echtparen	stedelijk	Bushalte 200m Supermarkt 600m Huisarts 400m
Woongroep Vereniging in de Leite <i>Roden</i>	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	stedelijk	Bushalte 200m Supermarkt 600m Huisarts 400m

Friesland

Woongroepen	Aantal woningen	Aantal bewoners	Samenstelling bewoners	Ligging	voorzieningen
't Ankerplank <i>Bakkeveen</i>	20	12	1 man 1 vrouw 5 echtparen	landelijk	Bushalte 200m Supermarkt 200m Huisarts 200m Tandarts 100m Ziekenhuis 10km

					Fietsenzaak 200m
De Merelhof <i>Drachten</i>	26	37	2 mannen 13 vrouwen 11 echtparen	Stedelijk	Bushalte 700m Supermarkt 600m Huisarts 600m Ziekenhuis 1.4 km
Voormeers Zathe <i>Heerenveen</i>	32	26	2 mannen 18 vrouwen 6 echtparen	Stedelijk	Bushalte 100m Supermarkt 500m Huisarts 200m Tandarts 400m Ziekenhuis 900m
50 Blyn Anker <i>Leeuwarden</i>	22	Niet bekend	Niet bekend	Stedelijk	Bushalte 100m Supermarkt 400m Huisarts 200m Tandarts 100m Ziekenhuis 3,1 km
De Gouden Bal <i>Leeuwarden</i>	21	22	2 mannen 10 vrouwen 5 echtparen	Stedelijk	Bushalte 200m Supermarkt 600m Huisarts 300m Tandarts 400m Ziekenhuis 2.2 km
Oars Wenje Menaldumadeel <i>Menaldum</i>	21	Niet bekend	Niet bekend	Landelijk	Bushalte 200m Supermarkt 500m Huisarts 200m Tandarts 2.3km Ziekenhuis 10km
De Wettertoer <i>Oppenhuizen</i>	18	Niet bekend	Niet bekend	Landelijk	Bushalte 200m Supermarkt 400m Huisarts 2.8 km Tandarts 600m Ziekenhuis 4.8 km
It Waldhus <i>Wijnjewoude</i>	16	22	Niet bekend	Landelijk	Bushalte 100m Supermarkt 200m Huisarts 1.3km Tandarts 4.2km Ziekenhuis 7.9km

Groningen

Woongroepen	Aantal woningen	Aantal bewoners	Samenstelling bewoners	Ligging	voorzieningen
BRASA <i>Groningen</i>	12	15	1 man 10 vrouwen 2 echtparen	Stedelijk	Bushalte 100m Treinstation 4.6km Supermarkt 100m Ziekenhuis 3.8km
Het Buitenste Binnen <i>Groningen</i>	50	Niet bekend	Niet bekend	Stedelijk	Bushalte 200m Treinstation 1km Supermarkt 400m Ziekenhuis 2.4 km
Vereniging Groepswonen Senioren <i>Hoogezand</i>	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Stedelijk	Bushalte 100m Treinstation 300m Supermarkt 400m Huisarts 1 km Ziekenhuis 13km
Rumah Bersama <i>Hoogezand</i>	25	33	7 mannen 12 vrouwen 7 echtparen	Stedelijk	Bushalte 200m Treinstation 1km Supermarkt 500m

					Huisarts 400m Ziekenhuis 14km
C.W. Noabershuus <i>Leek</i>	22	21	3 mannen 9 vrouwen 3 echtparen	Stedelijk	Bushalte 600m Supermarkt 200m Huisarts 800m Ziekenhuis 14km
De Elzenhof <i>Niekerk</i>	22	28	1 man 15 vrouwen 6 echtparen	Landelijk	Bushalte 400m Supermarkt 600m Huisarts 400m Ziekenhuis 15km
Woongroep van senioren Stadskanaal <i>Stadskanaal</i>	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Landelijk	Bushalte 100m Supermarkt 600m Huisarts 1km Ziekenhuis 2.4km
Meulnhörn <i>Uithuizen</i>	20	35	5 vrouwen 15 echtparen	landelijk	Bushalte 400m Supermarkt 700 Huisarts 300m
Sintelberg <i>Uithuizen</i>	12	19	5 vrouwen 7 echtparen	landelijk	Bushalte 400m Supermarkt 700 Huisarts 300m
Menkemastaete <i>Uithuizen</i>	12	19	5 vrouwen 7echtparen	landelijk	Bushalte 400m Supermarkt 700 Huisarts 300m
Seniorenwoongroep <i>Usquert</i>	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	landelijk	Bushalte 200m Supermarkt 3.7 km Artsenpraktijk 500m
Warfumburen <i>Warffum</i>	26	33	4 mannen 15 vrouwen 7(echt)paren	Landelijk	Bushalte 200m Supermarkt 600m Huisarts 1.6 km
Botanica-hof <i>Winschoten</i>	63	95	6 mannen 25 vrouwen 32(echt)paren	stedelijk	Bushalte 100m Supermarkt 700m Gezondheidscentrum 600m Ziekenhuis 1km
V.W.O. Winschoten <i>Winschoten</i>	51	66	1 man 35 vrouwen 15 (echt)paren	stedelijk	Bushalte 100m Supermarkt 700m Ziekenhuis 700m Park 100m
De Vijverborg <i>Zevenhuizen</i>	24	Niet bekend	Niet bekend	landelijk	Bushalte 300m Supermarkt 100m Huisarts 500m

Bijlage 3 Enquête

Enquête Woongroep ..... te .....

Deze enquête heeft betrekking op de ervaringen wat betreft het contact/relatie tussen u en uw medebewoners en de huisvesting/gebouw van uw woongroep.

Persoonsgegevens

1. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

2. Wat is uw leeftijd?

.....

3a. Heeft u een partner?

- Ja
- Nee

3b. Zo ja, woont uw partner ook in de woongroep?

- Ja
- Nee

4a. Bent u hulpbehoevend?

Met hulpbehoevend wordt bedoeld dat u, door niet goed functioneren van een of meerdere lichaamsdelen, hulp nodig heeft in het dagelijks leven.

- Ja
- Nee

4b. Zo ja, heeft u een zorgindicatie?

Met zorgindicatie wordt bedoeld een 'bewijs' om bepaalde zorg of voorzieningen te krijgen.

- Ja
- Nee

Locatie woongroepen in Noord-Nederland

5a. Hangt de visie van de woongroep samen met de ligging?

- Ja
- Nee

5b. Heeft u vooraf bewust gekozen voor deze woongroep m.b.t. deze ligging?

- Ja
- Nee

Motieven

7. Hoe bent u met de woongroep in contact gekomen?

- Via vrienden/ kennissen
- Kranten, dagbladen etc.
- Internet
- Anders, namelijk.....

7b. Heeft u deze bronnen bewust geraadpleegd?

- Ja
- Nee

8. Wat was voor u de belangrijkste rede om bij een woongroep te gaan?

- Meer sociale contacten en gezelschap
- Zelfstandig kunnen blijven wonen
- Actief kunnen blijven
- Financieel oogpunt (goedkoper kunnen wonen)
- Praktisch oogpunt (overige bewoners kunnen bijvoorbeeld op uw woning letten wanneer u op vakantie bent)
- Geborgenheid en veiligheid
- Mogelijkheden voor zorg
- Saamhorigheid
- Anders, namelijk.....

9. Heeft u er lang over nagedacht om bij de woongroep te gaan?

- Ja, ik heb er lang over geaarzeld, omdat.....
.....
- Nee, de beslissing was snel gemaakt, omdat.....
.....

Sociale ervaringen

10a. Hoe ervaart u de relatie tussen u en de bewoners?

- Zeer goed
- Goed
- Redelijk goed
- Matig
- Slecht
- Zeer slecht

10b. Omdat,.....
.....
.....

11. Hoe ervaart u het contact tussen u en de bewoners van de woongroep?

- Zeer goed
- Goed
- Slecht
- Zeer slecht

12. Welke mogelijkheden tot verbetering van de relatie ziet u?

- Geen
- Meer samen ondernemen
- Meer zelfstandigheid
- Anders, namelijk.....

13. Welk cijfer geeft u voor de relatie tussen u en de bewoners van uw woongroep.

Omcirkel het door u gekozen cijfer.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Fysieke ervaringen

14a. Hoe ervaart u de leefomgeving in en bij uw woongroep?

Met leefomgeving wordt bedoeld de fysieke omgeving in woon- en verblijfsituatie: de inrichting in en rond uw woning.

- Zeer goed
- Goed
- Redelijk goed
- Matig
- Slecht
- Zeer slecht

14b. Omdat,.....
.....
.....

15. Wat mist u in de leefomgeving van uw woongroep?

.....
.....
.....
.....
.....

16. Welk cijfer geeft u voor de huisvesting (het gebouw) van uw woongroep.

Omcirkel het door u gekozen cijfer.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

*Dit is het einde van deze enquête.
Hartelijk dank voor uw medewerking!*

Bijlage 4 Verantwoording enquête

Persoonsgegevens

1. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

Bij de uitslag van de enquête is het belangrijk om te weten of de enquête door een man of vrouw is ingevuld, omdat het onderscheidt tussen mannen en vrouwen duidelijkheid geeft wat betreft verschillende ervaringen en motieven.

2. Wat is uw leeftijd?

.....

De leeftijd is belangrijk, omdat "oudere ouderen" andere behoeften en ideeën kunnen hebben dan "jongere ouderen".

Oudere ouderen kunnen bijvoorbeeld meer behoefte hebben aan zorg en bepaalde voorzieningen.

3a. Heeft u een partner?

- Ja
- Nee

3b. Zo ja, woont uw partner ook in de woongroep?

- Ja
- Nee

Uit de matrix is gebleken dat er aardig veel echtparen in een woongroep wonen. Door deze vraag te stellen, kan er worden gekeken of mensen zonder partner bijvoorbeeld eerder kiezen voor een woongroep dan mensen met een partner.

4a. Bent u hulpbehoevend?

Met hulpbehoevend wordt bedoeld dat u, door niet goed functioneren van een of meerdere lichaamsdelen, hulp nodig heeft in het dagelijks leven.

- Ja
- Nee

4b. Zo ja, heeft u een zorgindicatie?

Met zorgindicatie wordt bedoeld een 'bewijs' om bepaalde zorg of voorzieningen te krijgen.

- Ja
- Nee

Uit de motieven blijkt dat ouderen best vaak kiezen voor een woongroep, omdat daar ook zorg kan worden verleend en zij niet meteen voor een bejaarden- of verzorgingstehuis hoeven te kiezen. Door middel van deze vraag kan worden onderzocht of er veel mensen die zorg nodig hebben bewust kiezen voor een woongroep.

Locatie woongroepen in Noord-Nederland

5a. Hangt de visie van de woongroep samen met de ligging?

- Ja
- Nee

5b. Heeft u vooraf bewust gekozen voor deze woongroep m.b.t. dit kenmerk?

- Ja
- Nee

De ligging van de woongroep kan bepalend zijn voor invulling van activiteiten. Ook kan de ligging belangrijk zijn voor de visie van de woongroep. Bijvoorbeeld een spirituele groep die graag landelijk wil wonen, omdat de natuur bijzondere betekenis heeft voor hun. Met deze vraag kan onderzocht worden in hoeverre de locatie en de visie van een woongroep samenhangt.

Motieven

7. Hoe bent u met de woongroep in contact gekomen?

- Via vrienden/ kennissen
- Kranten, dagbladen etc.
- Internet
- Anders, namelijk.....

7b. Heeft u deze bronnen bewust geraadpleegd?

- Ja
- Nee

De manier waarop je in contact bent gekomen met een woongroep, geeft ook informatie over de motivatie. Wanneer u via vrienden in contact komt met een woongroep kunt u andere motieven hebben dan wanneer u een advertentie in de krant leest. De manier waarop u in contact bent gekomen met de woongroep, kan bijvoorbeeld de mate van inzet beïnvloeden.

8. Wat was voor u de reden om bij een woongroep te gaan?

- Meer sociale contacten en gezelschap
- Zelfstandig kunnen blijven wonen
- Actief kunnen blijven
- Financieel oogpunt (goedkoper kunnen wonen)
- Praktisch oogpunt (overige bewoners kunnen bijvoorbeeld op uw woning letten wanneer u op vakantie bent)
- Geborgenheid en veiligheid
- Mogelijkheden voor zorg
- Saamhorigheid
- Anders, namelijk.....

Door de reden van de bewoners van een woongroep te achterhalen, wordt het duidelijk vanuit welk motief er het meest voor een woongroep wordt gekozen. Er is voor deze antwoorden gekozen, omdat deze uit het onderzoek naar voren zijn gekomen.

9. Heeft u er lang over nagedacht om bij de woongroep te gaan?

- Ja, ik heb er lang over geaarzeld, omdat.....
.....
- Nee, de beslissing was snel gemaakt, omdat.....
.....

Uit onderzoek is gebleken dat de stap naar groepswonen niet zomaar wordt genomen. Het blijkt een weloverwogen keuze te zijn. Door deze vraag te stellen, wordt duidelijk of dit ook daadwerkelijk zo is.

Sociale ervaringen

10a. Hoe ervaart u de relatie tussen u en de andere bewoners?

- Zeer goed
- Goed
- Redelijk goed
- Matig
- Slecht
- Zeer slecht

10b. Omdat,.....
.....
.....

Uit het bureauonderzoek blijkt dat er vaak onenigheden zijn tussen de bewoners. Om hier meer onderzoek naar te doen, kan de achterliggende reden ontdekt worden. Verder wordt inzicht verkregen in hoe sterk de band tussen de bewoners is.

11. Hoe ervaart u het contact tussen u en de bewoners van de woongroep?

- Zeer goed
- Goed
- Slecht
- Zeer slecht

Door deze vraag kan getest worden hoe de contactmomenten tussen de bewoners zijn. Er wordt inzicht verkregen in de relatie tussen het contact en de verwachtingen van de bewoners.

12. Welke mogelijkheden tot verbetering van de relatie ziet u?

- Geen
- Meer samen ondernemen
- Meer zelfstandigheid
- Anders, namelijk.....

In deze vraag wordt de voorafgaande vraag geconcretiseerd. Uit het antwoord kan nader worden onderzocht wat er aan het begin van het leven in de woongroep verwacht werd.

13. Welk cijfer geeft u voor de relatie tussen u en de bewoners van uw woongroep.

Omcirkel het door u gekozen cijfer.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Controle over de vragen 10 t/m 12. Zo kan er gemeten worden hoe zwaar de antwoorden moeten meewegen

Fysieke ervaringen

14a. Hoe ervaart u de leefomgeving in en bij uw woongroep?

Met leefomgeving wordt bedoeld de fysieke omgeving in woon- en verblijfsituatie: de inrichting in en rond uw woning.

- Zeer goed
- Goed
- Redelijk goed
- Matig

- Slecht
- Zeer slecht

14b. Omdat,.....
.....
.....

Ook de leefomgeving bepaald de tevredenheid van een mens en daardoor ook de sfeer van de groep. Met deze vraag wordt ook de tevredenheid getest, maar dan op een ander niveau, namelijk de externe factoren die de groeps sfeer beïnvloed. Dit is belangrijk om te weten, omdat met name oudere mensen afhankelijk zijn van allerlei voorzieningen in hun buurt.

15. Wat mist u in de leefomgeving van uw woongroep?

.....
.....
.....
.....
.....

Deze vraag is belangrijk voor het ontwikkelen en inrichten van en nieuw te bouwen pand waar een woongroep voor ouderen zich kan vestigen. De antwoorden geven een richtlijn over de vertaling van de fysieke behoefte van een woongroep voor de pand.

16. Welk cijfer geeft u voor de huisvesting (het gebouw) van uw woongroep.

Omcirkel het door u gekozen cijfer.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Controle over de vragen 14 t/m 16. Zo kan er gemeten worden hoe zwaar de antwoorden moeten meewegen.